

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen/ januari-februari 2015

GRENZEN VERKENNEN

© Sant'Egidio

JAAR VAN HET
GODGEWIJDE LEVEN

DE SYNODE OVER
HET GEZIN

ROUWZORG

50 JAAR KAPITTEL

Relevant - Nummer 01
TWEEMAANDELIJKS
Januari-februari 2015

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Op 16 oktober bracht mgr. Bonny een bezoek aan het Rijksarchief Antwerpen-Beveren en het depot waar sinds eind augustus het Antwerps Kathedraalarchief wordt bewaard. Voor onze bisschop was het meteen een terugkeer naar een oude liefde. Voor hij bisschop werd, was hij immers zelf archivaris van het Grootseminarie in Brugge. Het Antwerpse Kathedraalarchief is wereldberoemd bij onderzoekers. Het omvat niet alleen het eeuwenoude archief van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal zelf, maar ook het archief van de Sint-Jacobskerk, het Antwerpse Begijnhof en heel wat parochies. Het hele archief heeft een omvang van zowat vijfhonderd strekkende meter en bevat meer dan zesduizend oorkonden op perkament. Het oudste stuk dateert van 1124. In het kader van het bezoek was er ruimte voor overleg tussen het Rijksarchief en het Bisdom Antwerpen over de toekomst van de kerkelijke archieven in ons bisdom, zeker nu meer en meer parochies fuseren.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Grenzen verkennen	4
Jaar van het Godgewijde Leven	10
Bisschoppensynode over het gezin	12
Rouwzorg	14
Waag de sprong naar pastorale eenheden	15
Devraag.be	16
Diocesane Pastorale Raad	17
Groep in de kijker: Kapittel	18
Estafette: Vroni Janssens	19
De kiosk	20
Vorming	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks. Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen. Hoofdredactie: Ilse Van Halst
 Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Lea Verstricht, Hilde Welfens
 Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
 Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

TUSSEN HAAKJES

Een nieuw jaar betekent ook een nieuwe rode draad in *Relevant*. Als antwoord op de oproep van paus Franciscus om naar de periferie te trekken en oog te hebben voor wie in de marge van onze samenleving tracht te (over-)leven, willen we in 2015 'grenzen verkennen'. Welke mechanismen werken uitsluiting in de hand?

Hoe komen we ze op het spoor? En, hoe kunnen we ze trachten te overstijgen op weg naar een meer rechtvaardige samenleving? Theologe Anneleen Decoene en priester Didier Vanderslycke duiden de problematiek. In de volgende nummers zullen we steeds een specifieke grens van naderbij bestuderen.

De marge is het actieterrain bij uitstek van religieuzen. Omdat 2015 uitgeroepen is tot Jaar van Godgewijde Leven, willen we in elk nummer met een concreet voorbeeld illustreren hoe zij vanuit hun verbondenheid met Jezus op dat specifieke terrein het beste van zichzelf geven ten dienste van medemensen die onze samenleving tussen haakjes zet.

Wat we tussen haakjes zetten, vinden we doorgaans niet belangrijk. We willen het wel even meegeven, omdat we er niet buiten kunnen, maar eigenlijk leest iedereen er over. Zo vergaat het ook mensen in de marge. Maken we er dit jaar werk van om de haakjes te deleten?

Ilse Van Halst

Dit is het eerste nummer van de derde jaargang van **Relevant**. Mag ik je eraan herinneren je abonnement te hernieuwen indien je dit nog niet deed en je **Relevant** wil blijven ontvangen?

Bij dit nummer vind je een mooie affiche om ons bisdomblad breder bekend te maken. Hang ze op een plek waar veel mensen voorbijkomen die geïnteresseerd zijn in het reilen en het zeilen van onze kerkgemeenschap of op zoek zijn naar spiritueel voedsel.

© Rijksarchief Antwerpen

JEZELF VERLEGGEN

In het Nederlands gebruiken we graag de uitdrukking 'grenzen verleggen'. Ik vind dat een merkwaardige uitdrukking. Waarom? Ik heb nog nooit een grens gezien die je zou kunnen vastnemen en verleggen. Rijd ik in Poppel of Essen met mijn auto over de grens naar Nederland, dan zie ik daar geen scheidingslijn die ik kan vastnemen, laat staan verleggen. Wandel ik door Antwerpen Noord, dan loopt daar tussen stadsgenoten van binnen- en buitenlandse oorsprong geen grens die ik kan vastnemen en verleggen. Spreekt iemand mij aan in een andere taal, dan staat tussen mij en hem geen taalgrens die ik kan vastnemen en verleggen. Kortom, ik kan beter mezelf verplaatsen dan de grens te verleggen. En juist dit is niet gemakkelijk: zelf over een grens stappen of 'jezelf verleggen'.

Wat gebeurt er wanneer ik me over een grens beweeg? Meestal ontstaat een nieuwe vorm van kennismaking en gesprek. In een andere buurt ontmoet ik mensen van een andere cultuur. In een andere taal leer ik personen kennen met een andere belangstelling. In een andere sociale groep voel ik andere noden en verlangens. In een andere kerk of sacrale ruimte hoor ik andere woorden en verhalen over God. Zulke nieuwe contacten veranderen me. Ze verruimen mijn persoonlijke horizon. Ze nodigen uit tot een grotere solidariteit.

Soms dwingt het leven ons tot deze nieuwe vorm van kennismaking en gesprek, bijvoorbeeld via onze baan of onze kinderen. Toch moeten we er ook steeds zelf voor kiezen. Zelf een grens voorbijgaan is een keuze, een teken van belangstelling en vertrouwen. Je moet het zelf willen.

Sommige mensen bevinden zich echter voorbij een grens zonder daar ooit zelf voor gekozen te hebben. Ze werden achter een grens geduwd of verstopt. Ze hadden geen andere keuze. Ze werden het slachtoffer van een uitsluitingsmechanisme. Ze zijn in de armoede beland en geraken daar niet meer uit. Ze zijn werkloos geworden en vinden geen toegang meer tot de arbeidsmarkt. Ze zijn in de eenzaamheid verzeild geraakt omdat ze niet de juiste vrienden hadden. Ze zijn afhankelijk geworden van een verslaving en vinden hun vrijheid maar niet terug. Wie wil en kan hen bereiken, voorbij de grens van de uitsluiting? Wie kan met hen de muur doorbreken waarachter ze geduwd worden of waarachter ze zich verborgen houden?

Heel de jaargang 2015 van *Relevant* staat in het teken van 'grenzen verleggen'. Tal van verhalen van mensen zullen ons meenemen voorbij de grenzen die onze wandelroute als mens en gelovige vaak beperken. Ze zullen ons uitnodigen tot nieuwe ontmoetingen en gesprekken. Ze zullen het ook hebben over Jezus Christus en over het evangelie. In Gods verhaal met de mens spelen grenzen immers amper een rol. In de Bijbel worden meer grenzen afgebroken dan opgetrokken. Zelfs in de grens van de dood werd een bres geslagen. Dank aan allen die ons in hun verhaal zullen meenemen.

+ Johan Bonny

© Carine Thijs

Feest bij de gasthuiszusters augustinessen van Lier. Op 30 oktober vierde zuster Irène Helsen haar honderdste verjaardag, hier op de foto met haar zus Bie (midden). Hét verrassingsgeschenk voor haar was de komst van onze bisschop die vooring in een feestelijke dankviening met priesters Marcel Curinckx en Willy Van Ermen. Haar hele leven lang al is zuster Irène een voorbeeld en getuige van de augustijnse spiritualiteit 'Leef allen één van hart en één van ziel op weg naar God' en de boodschap van Jezus in het evangelie van Matteüs: 'Wat je aan de minste van de mijnen hebt gedaan, heb je aan mij gedaan'.

Op een kruispunt beïnvloeden en bepalen alle assen elkaar. Zo stelt kruispuntdenken dat de assen van identiteit, klasse, gender, ethniciteit, gezondheid enzovoorts samen je maatschappelijke positie bepalen.

GRENZEN VERKENNEN

WELKE MECHANISMEN VAN UITSLUITING SPELEN IN ONZE SAMENLEVING? HOE WERKEN ZE OP ELKAAR IN EN VERSTERKEN ZE ELKAAR? HOE KUNNEN WE ZE OVERSTIJGEN?

THEOLOGE ZIJN IS DE WERELD VERANDEREN

Je buurman is al enige tijd werkloos. Als hij solliciteert, krijgt hij steevast nul op het rekest. 'Er zal wel iets mis zijn met hem', denken we dan al snel, terwijl het de realiteit is dat er voor elke vacature wel honderd kandidaten zijn. Komt het beeld je bekend voor? "Het is maar een van de vele vormen van discriminatie en uitsluiting die aanwezig zijn in onze samenleving", stipt Anneleen Decoene aan. Met de droom van een meer rechtvaardige samenleving voor ogen, wil de sociologe en doctor in de theologie dominante machtspatronen in onze samenleving blootleggen en de vele mechanismen van uitsluiting een halt toeroepen.

Ilse Van Halst

Mechanismen van uitsluiting spelen op verschillende vlakken: mensen worden uitgesloten op basis van gender, ethniciteit, seksualiteit, klasse, opleiding, gezondheid, enzovoort. Mensen met een migratieachtergrond ervaren discriminatie in onderwijs en op

de arbeidsmarkt, armoede heeft een voornamelijk vrouwelijk gezicht, steeds meer mensen bezwijken onder een burn-out ...

"Al die mechanismen van uitsluiting maken deel uit van het neoliberale verhaal dat onze samenleving vandaag schrijft en dat die ongelijkheid en de onderliggende machtsverhoudingen geen goed doet", weet Anneleen Decoene, die dagelijks met de problematiek bezig is. De theologe is aan de slag bij vzw Motief, een vereniging die vorming organiseert op het snijpunt van levensbeschouwing en samenleving, en bij het Netwerk voor Rechtvaardigheid en Vrede. "Het neoliberale verhaal zet ons allen juist aan om meer te produceren en op het scherp van de snee te concurreren. Het maakt mij en jou heel individueel verantwoordelijk voor het feit of we slagen of niet in het leven. Dat is een rode draad doorheen al deze vormen van discriminatie. Onbewust nestelt dat denkpatroon zich in ons hoofd. Het wordt de norm en daarom uitermate gevaarlijk."

Het mag duidelijk zijn dat maatschappijbetrokkenheid geen hol woord is voor Anneleen. Het zette haar aan om eerst sociologie en vervolgens theologie te studeren. "Op zoek naar een maatschappijbetrokken theologie, werd ik geraakt door de bevrijdingstheologie", legt ze uit. "Ik beseftte dat je nood hebt aan een maatschappijanalyse, wil je aan theologie doen. Zo belandde ik bij het feminisme. Feminisme omvat een lange traditie die in onze context machtsverhoudingen zichtbaar maakt. Het gaat over de vraag: welke samenleving willen wij?"

Nike-feminisme

De theologe ziet feminisme ruimer dan louter het discours over vrouwenrechten en gelijkheid tussen man en vrouw, waartoe het vandaag

al te vaak verengd wordt. "De focus ligt dan enkel op je individuele verantwoordelijkheid als vrouw. Jij moet het doen. Als je het echt wil als vrouw, kun je het maken. Dat is Nike-feminisme", meent Anneleen, verwijzend naar de slogan van het sportmerk 'Just do it'. "En als je faalt, is het jouw schuld. Daarom moeten we verder denken en het systeem en alle facetten van de samenleving in vraag stellen: hoe kunnen we de dominante machtspatronen in onze samenleving doorbreken? Want het gaat om meer dan om dezelfde posities kunnen innemen als vrouw. Het gaat erom de krijtlijnen van onze samenleving te herdenken zodat vrouwen en mannen tot hun recht kunnen komen, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaar gemaakte groepen onder hen."

Voor Anneleen gaan theorie en praktijk hand in hand. "Theologe zijn, betekent de wereld veranderen. Het denken over God en het werken aan verandering kunnen en mogen niet uit elkaar gehaald worden. Het engagement komt voor mij eerst en is een voorwaarde om aan theologie te kunnen doen. Het is pas vanuit je engagement dat theologische reflectie mogelijk wordt." Die reflectie bestaat vooral uit bewustwording. Theologie is immers nooit een neutrale aangelegenheid. Anneleen: "Als je op zoek bent naar God in de werkelijkheid, moet je kijken vanuit het perspectief van mensen die arm en kwetsbaar gemaakt zijn, kortom, van onderuit. Het is maar vanuit dit perspectief dat zichtbaar wordt waar de sporen van God in deze werkelijkheid te vinden zijn."

Ze beseft dat ze zich in een lastige positie bevindt. "Mijn positie als hoogopgeleide witte vrouw is geen positie van onderuit, maar een bepaalde machtspositie. Als dusdanig theologie bedrijven veronderstelt dat je op een kritische manier naar je eigen machtspositie leert kijken en die leert bevragen – waar neem ik zelf een

Anneleen Decoene

© Nike

In 2013 vierde Nike de vijftiengste verjaardag van zijn slogan 'Just do it'. Bij die gelegenheid wilde het sportmerk vrouwen inspireren om hun grenzen te verleggen.

dominante positie in en waar niet –, waardoor je vervolgens op een bewustere manier actie kunt ondernemen: hoe kan ik mijn machtspositie aanwenden om zaken te veranderen in de richting van een meer rechtvaardige samenleving? Tussen engagement en reflectie is er dan ook een voortdurende wisselwerking.”

Kruispuntdenken

Het mag duidelijk zijn dat het denken over machtsverhoudingen een complexe aangelegenheid is. “Mensen kunnen op een bepaald vlak een machtspositie innemen, maar op een ander net onderdrukt worden. Ik denk aan een alleenstaande moeder met kinderen die hard moet werken om de eindjes aan elkaar te knopen, maar een witte huidskleur heeft.” Met die opvatting leunt de theologe aan bij de theorie van het kruispuntdenken.

“Kruispuntdenken stelt dat de assen van identiteit, klasse, gender, etniciteit, gezondheid enzovoorts samen je maatschappelijke positie bepalen”, verduidelijkt ze. “Je mag je dus niet beperken tot één enkele as als verklaringsmodel, of de assen afzonderlijk beschouwen. Ze beïnvloeden en bepalen elkaar. Het is een theoretisch denkkader dat voortspuit uit de zwarte feministische traditie. Een aantal zwarte vrouwen toonden aan dat ze niet enkel gediscrimineerd worden omdat ze vrouw zijn, maar ook omwille van hun zwarte huidskleur, en dat ze deze twee mechanismen van uitsluiting niet van elkaar konden scheiden. Bijgevolg konden de feministische en de antiracistische strijd evenmin losgekoppeld worden.”

Deze op zich eenvoudige redenering vindt moeizaam ingang, weet Anneleen. “Kijk maar hoe moeilijk de feministische beweging het nog steeds heeft met de kwestie van het

hoofddoek. Voor de meeste feministen is er maar één beeld van een geëmancipeerde vrouw en dat is een areligieuze vrouw zonder hoofddoek.” Ze vervolgt: “Maar er bestaat niet zoiets als een groep ‘wij vrouwen’. We moeten ons ervan bewust worden dat er steeds verschillende vormen van uitsluiting of juist niet-uitsluiting tegelijk spelen. Je kunt vrouw, rijk en zwart zijn of vrouw, arm en wit of ... Binnen een groep kunnen er dus verschillende posities zijn, leven bijgevolg verschillende vormen van discriminatie en dienen er ook verschillende strijden gevoerd te worden.”

Om machtspatronen te doorbreken en te werken aan verandering in een samenleving waarin iedereen een individueel traject gaat, zoek je best bondgenoten. “Het zoeken naar bevrijding is geen eenmansstrijd. Het bevragen van machtsposities doe je samen met anderen. Hoe verder het niveau waarop je iets tracht te veranderen van je verwijderd is, hoe meer bondgenoten je best zoekt”, stelt de theologe. “Wil je iets veranderen op je werkplek, is het handig om met enkele collega’s samen te

zitten. Wil je iets veranderen op beleidsniveau, zal je ook met vakbonden, verenigingen en andere instanties moeten samenwerken.”

Daarbij moet je erover waken het ideaal voor ogen te houden, zonder je daarop vast te pinnen. “Je moet het proces steeds ten volle gaan, zonder op voorhand te bepalen waar je wil uitkomen, net om het van onderuit te laten komen”, benadrukt Anneleen. “Tegelijk is het cruciaal om mensen wakker te blijven schudden en te blijven herhalen dat het anders kan. In die zin spreek je best niet in te vage termen, maar benoem je de zaken concreet: We kunnen onze economie op een nieuwe manier vormgeven. We kunnen systemen van herverdeling anders organiseren. Het is mogelijk dat vrouwen met een hoofddoek evenzeer toegang hebben tot de arbeidsmarkt als vrouwen zonder.”

Dat ‘Yes, we can’-gevoel ontwaart de theologe vandaag hoe langer hoe minder. “Mensen zijn gestopt met dromen over hoe het anders kan. De overtuiging dat jij of ik iets kunnen veranderen, is verdwenen. Dat hangt samen met het dominante

SPIEGELTJE, SPIEGELTJE AAN DE WAND

Ga in je parochie, catechese groep, vereniging of jeugdbeweging eens na hoe bewust je je bent van je eigen machtsdenken.

Stap 1: Breng je sociale positie in kaart. Welke positie neem je in op het vlak van gender, etniciteit, klasse, opleiding, opvoeding, gezondheid, seksualiteit, huidskleur ... Bepaal voor elk van deze identiteitsassen of je tot een dominante groep in de samenleving of tot de minderheidspositie behoort.

Stap 2: Ga na wat het voor jou betekent om man of vrouw te zijn. Of om wel of niet een migratieachtergrond te hebben. Hoe heeft dat gespeeld in je leven tot nog toe? Hoe heeft het jouw kansen beïnvloed of beknoot?

Stap 3: Wie is in je groep vertegenwoordigd? Hoe zouden de cultuur en de gewoontes van de werking van je groep veranderen als bijvoorbeeld mensen in armoede er het voor het zeggen zouden hebben? Over welke problemen wordt in je groep niet gesproken? Wat wordt niet gethematiseerd en waarom niet?

© Filip Ceulemans

Begin augustus werden er wereldwijd betogingen gehouden om de solidariteit uit te drukken met de christenen die vervolgd worden in Irak, en in het bijzonder in Mosul. Zo ook in Antwerpen.

© Sant'Egidio

Op 11 november herdacht Sant'Egidio de slachtoffers van de holocaust. Tijdens de Tweede Wereldoorlog roeide het naziregime ruim zes miljoen Joden uit. Ook zigeuners, mensen met een beperking, homoseksuelen enzovoorts werden geïsoleerd.

neoliberales verhaal, dat net bewerkstelligt dat je niet meer wordt uitgedaagd en geprikkeld om te dromen over hoe het anders kan, en dat voortdurend herhaalt dat er geen alternatieven zijn voor bijvoorbeeld een besparingspolitiek."

Veerkracht of verzet?

In een adem waarschuwt ze voor een te optimistische en naïeve kijk op de veerkracht die mensen in de marge vaak toegedicht wordt. "Waar mensen zich verenigen – in netwerken van mensen in armoede of in een platform van moslimvrouwen –, is inderdaad een zekere veerkracht aan het werk," erkent Anneleen. "maar ze is broos en kwetsbaar. Vooral als je zelf niet in de marge staat, moet je er geducht voor zijn al te snel over veerkracht te spreken en die te idealiseren. Je trapt dan immers makkelijk in de val om alleen die veerkracht te zien en blind te zijn voor de eigen medeplichtigheid aan een of meerdere vormen van discriminatie waarvan deze mensen het slachtoffer zijn."

Daarom spreekt ze liever van verzet dan van veerkracht. "Verzet maakt duidelijk dat er een bepaalde strijd dient gevoerd te worden. Het verwoordt de hoop", legt Anneleen uit, "terwijl veerkracht eerder een uiting is van de geruststelling dat je zelf niets hoeft te doen omdat die groepen in de marge al op de goede weg zijn. Verzet schudt wakker: waarom komen die mensen op straat? En dan nog op een vrije dag? Waarom vinden ze dat belangrijk? Wat willen ze veranderen?"

De theologe ziet de situatie vandaag best wel pessimistisch in, maar daarom niet hopeloos. "In onze samenleving is de situatie voor een heel aantal bevolkingsgroepen, zoals mensen in armoede en mensen met een migratieachtergrond, echt niet rooskleurig. Met de nieuwe

regeerakkoorden ziet het er niet naar uit dat er veel ten goede zal veranderen. De kans is integendeel reëel dat die groepen alleen maar zullen groeien en dat ook de middenklasse, die het tot nog toe redelijk goed had, het zwaar te verduren zal krijgen".

Ze waarschuwt: "Zeker mensen in machtsposities moeten erover waken niet te snel te roepen: 'Kijk, daar kiemt iets. Het komt allemaal wel goed.' Dat is een naïeve manier om het eigen geweten te sussen." Ook in christelijke middens maken we ons hieraan schuldig. "Hoop is essentieel en geeft leven. Zonder hoop zal men nooit strijd voeren. Maar zowel in theorie als in praktijk ervaar ik reeds dat we soms vlot de piste van hoop bewandelen als een valse veiligheid."

Wat dan wel doen? "Allereerst dienen mensen in machtsposities te beseffen dat er een probleem is en dat dit mogelijk verbonden is met hun eigen situatie, zowel met de voor- als de nadelen die zij daar zelf van ondervinden," benadrukt Anneleen. "Bijvoorbeeld, in een samenleving die zo doordeesemd is van racisme, nemen witte mensen willens nillens een machtspositie in, die hen bepaalde privileges en kansen toekent. Het gaat om structuren en systemen die mensen – zonder dat zij daarvoor uitdrukkelijk kiezen – een machtspositie toekennen. Daarom zijn we ons daar vaak niet van bewust. Wat betekent het om wit te zijn? Als wit de norm is in een samenleving, is dit een bevreemdende vraag. Het is dus belangrijk om aan te vangen met bewustwording omtrent de eigen machtsposities. Zodra die bewustwording vorm begint te krijgen, komt het erop aan te bemoedigen."

Vanuit haar christelijke inspiratie kan de kerkgemeenschap zich inzetten om die structurele vormen van onrechtvaardigheid aan te

pakken, suggereert de theologe. "Dat gebeurt al, maar we beseffen niet altijd hoe belangrijk dit engagement is. Vaak is de inzet voor een betere samenleving iets dat erbij komt, terwijl dit net het hart van onze christelijke traditie vormt. Het zou fantastisch zijn moesten de Kerk en de kerkgemeenschap dat solidariteitsgevoel kunnen aanwakkeren en terug ingang doen vinden in de brede samenleving, zodat de solidariteitspraktijk en het structureel werken aan het bestrijden van onrecht opnieuw een centrale plaats in onze samenleving zou krijgen. Hier liggen ook kansen tot ontmoeting en uitwisseling met niet-gelovigen en andersgelovigen, want ik ben ervan overtuigd dat er vanuit dat solidariteitswerk hele mooie bondgenootschappen mogelijk zijn."

Daarbij waarschuwt ze ervoor niet te veel hooi op je vork te nemen. "Hoe vaak je erover dat je het uthoudt, al je je engageert in verzet en strijd? Het gevaar dat je je motor verbrandt, is reëel. Eenmaal je je realiseert dat er een probleem is en hoe omvangrijk het is, valt er gigantisch veel te doen. Het komt erop aan je hiervan bewust te worden, duidelijk af te lijnen wat je zelf kunt doen en waarvoor je best met anderen samenwerkt, en je voortdurend te toetsen aan mensen in andere posities en te leren van hun verhaal. Wat je ook doet, werken aan rechtvaardigheid is nooit genoeg en nooit gedaan. Het stopt niet op zondagmiddag ..."

UCSIA nodigt Anneleen Decoene uit om een lezing te geven op maandag 23 maart 2015 om 19 uur. Plaats: Hof van Liere, Stadscampus UA, Prinsstraat 13, 2000 Antwerpen. Iedereen is welkom. Inschrijven via www.ucsia.org.

© Ilse Van Halst

© WZZ

Met haar campagne 'Iedereen beschermd tegen armoede?' ijvert Welzijnszorg voor een leven zonder armoede voor iedereen, ook voor de sociaal zwaksten in onze samenleving. WZZ beperkt zich niet tot bewustmaking, maar voert ook actie. Aan haar campagne verbindt het een aantal politieke eisen en een petitie 'Geef sociale uitsluiting geen kans'.

BARMHARTIGHEID KENT GEEN KLEUR

“We hebben het toch goed in ons land ...” Het is de gangbare vaststelling van de deelnemers aan het VRT-programma ‘Beroepen zonder grenzen’ op Eén. Een al te naïeve vaststelling, meent Didier Vanderslycke, pastor in de kerkgemeenschappen Heilige Drievuldigheid en Franciscus Xaverius in Borgerhout-Berchem, en nationaal secretaris van vzw ORBIT (voorheen KMS). Hij waarschuwt niet alleen voor de mechanismen van uitsluiting die vandaag meer dan ooit onze samenleving opdelen in twee uitersten van rijk en arm, maar ook voor het achterliggende klimaat van angst dat verhindert dat die mechanismen aan de kaak gesteld en bestreden worden.

Didier Vanderslycke

De recente regeerakkoorden roepen bij velen verontwaardiging op. Links en rechts zal er nog wel iemand te vinden zijn die bepaalde ‘harde maatregelen’ blijft verdedigen, maar bij grote lagen van de bevolking overheersen een sterk aanvoelen en bewustzijn dat het geplande overheidsbeleid in de nabije toekomst een verdere verarming zal bewerkstelligen. Cijfers, studies en prognoses tonen dat aan. Het is een trend die zich al enkele jaren aftekent. We kunnen er niet omheen. Wie vermogend is, wordt meer vermogend. Wie niet vermogend is, moet het stellen met minder en daar tevreden mee zijn.

Maar er is meer aan de hand. Een klimaat van ‘angst voor de toekomst’ veroorzaakt een reeks reacties. Mensen en instellingen dreigen terug te plooiën op de eigen oever. Wie behoeftig is, wordt op grotere afstand gehouden. De optie om uitsluiting tegen te gaan door meer ontmoeting, sociale mix en rechtvaardige herverdeling, wordt verlaten. Er wordt gemobiliseerd om mensen af te sluiten. Letterlijk zelfs van water. Vertaald heet dat: ‘voor wat, hoort wat’ of ‘streng maar rechtvaardig’. Zo verdwijnen ‘barmhartig én rechtvaardig’ van de menukaart. Omdat dit de kern is van ons christelijk erfgoed, is het hoog tijd dat wij krachtiger, meer bezielend en professioneler inzetten op diaconie en maatschappelijk engagement.

Fundamenteel

Veldwerkers en academici beweren dat de fundamentele rechten of grondrechten onder druk staan. Er wordt – in wetgeving en concrete dienstverlening – inderdaad gezocht naar redenen om mensen uit te sluiten van hun grondrechten op bijvoorbeeld gezondheidszorg, voeding, wonen, onderwijs,

juridische bijstand, enzovoorts. ‘Je krijgt je grondrecht als je ...’. Voor wat hoort wat. Mensen worden niet meer geholpen naar behoefte, maar op basis van geschreven en ongeschreven regels, van hun inspanningen en het beschikbare budget. Als besparen de rode draad van het beleid wordt, dan wordt meest ‘afgerekend’ onderaan de ladder. Er mag dan nog zoveel Music For Life door de radio klinken, in de feiten neemt de bestaansonzekerheid structureel toe.

**“ Er mag dan nog zoveel Music For Life door de radio klinken, in de feiten neemt de bestaans-
onzekerheid structureel toe. ”**

Samen met mensen uit andere religies, godsdiensten en levensbeschouwingen delen christenen de verontwaardiging over de verarming en de schending van grondrechten. Onze uitgangspunten zijn niet het consumptisme, de egoïstische zelfrealisatie en het recht van de sterkste. Neen, wij willen de medemens met mededogen benaderen. Wij hebben daar wegwijs voor. Zoals de Jezusrichtlijn in Matteüs 25. De ‘zeven werken van barmhartigheid’ benoemen wat ons minstens te doen staat. Ze zijn een richtsnoer voor elke dag.

Op het eerste gezicht lijken deze werken van barmhartigheid enkel op te roepen tot concrete daden van barmhartigheid in de eigen omgeving. Ze doen echter meer dan dat. Vanuit een maatschappelijk perspectief zijn ze ook drager van de oproep om een structurele sociale rechtvaardigheid uit te bouwen. Ze nodigen ons steeds opnieuw uit om ons niet terug te trekken in onze voedselbanken, sociale winkels en restaurants, tweedehandskledingzaken en

© ORBIT vzw

© Ilse Van Halst

Angst voor de ander wordt vaak ingegeven door het onbekende. Waarom zou je je rijke leefomgeving niet verkennen en samen met je buren feesten? ORBIT geeft dit jaar opnieuw een jaarkalender uit met de feestdagen van verschillende culturen en religies om je heen. Bestellen kan bij ORBIT vzw, antwerpen@orbitvzw.be of 0486 88 00 09. Prijs 8 euro + verzendingskosten.

bezoekersgroepen allerhande. Ze sporen ons aan om 'de staat' te wijzen op zijn plicht om de grondrechten te respecteren en er voldoende gemeenschapsgelden aan te besteden. De 'scheiding van Kerk en Staat' is er in deze niet om elkaar met rust te laten, maar om elkaar wakker te houden in de zorg voor de bewoners van stad en (platte)land, met én zonder de Belgische nationaliteit, met en zonder wettig verblijf.

'Ze zijn zo anders'

Beelden over de levenssituatie van mensen wereldwijd doen ons soms besluiten 'dat we het hier toch goed hebben'. Het is de gangbare vaststelling van de deelnemers aan het VRT-programma *Beroepen zonder grenzen* op Eén. Nadat ze hun beroep uitoefenden in een nieuwe vreemde omgeving in een uithoek van de wereld, herhalen ze keer op keer: 'Wat hebben we in België te klagen?'

“ Als de Kerk niet verkleurt en niet verbindt, dan dient ze de angst. ”

Dat goede gevoel wordt echter overschaduwed door angstboodschappen. Een cocktail van sensationele nieuwsberichten en vertekende beeldvorming maakt dat we de schuld voor crisissen bij bepaalde bevolkingsgroepen leggen. Zo ontstaan eerst breuklijnen en daarna diepe kloven. Aan de top staan de (ge-)goede burgers die hun bezittingen weten te beveiligen en zich kunnen verzekeren van hun goede positie. In de kloof loopt wie best in 'de benedenstad' gehouden worden. Die vrouw, die mens met een beperking, die ouderling, die buitenlander, die zwarte, die ketter ..., die willen we hier niet aan de

top. Op geraffineerde wijze of heel openlijk genereren dergelijke stereotypen angst. Discriminatie op grond daarvan wordt weer legitiem. Want, 'tja, ze zijn zo anders' en 'we moeten toch voor onszelf zorgen'.

“ Duurzaam vrijwilligerswerk kantelt naar kortstondig engagement, het liefst nog verbonden aan een of ander evenement. Maar solidariteit kan niet 'event-ueel' zijn. ”

Barmhartigheid kent geen kleur, geen sekse en geen voorkeur. Alleen de voorkeur voor de minste, de zwakste en kleingemaakte mens. Christelijke gemeenschappen en verenigingen kunnen maar best volhouden in hun investering in gelijke behandeling en niet in angst. Ze kunnen best zelf beeld zijn van diversiteit. Als de Kerk niet verkleurt en niet verbindt, dan dient ze de angst.

Spontaan en verplicht

Om slachtoffers van ongelijkheid en verarming 'uit de marge' te halen is meer nodig dan spontane solidariteit en barmhartigheid. We stellen vast dat duurzaam vrijwilligerswerk kantelt naar kortstondig engagement, het liefst nog verbonden aan een of ander evenement. Maar solidariteit kan niet 'event-ueel' zijn. Sociale zekerheid is ook iets anders dan een privéverzekering.

In kerkverband zijn we sterk in het mobiliseren van mensen voor het goede doel. Campagnes van onze solidariteitswerkingen zetten in op een ander beleid. Dat is uitermate waardevol. Sinds de recente financiële crisis worden we

geconfronteerd met de vraag hoe we omgaan met 'kapitaalbezit'. Vanuit Broederlijk Delen werd in de vorige eeuw actief werk gemaakt van de zogenaamde Tobintaks, een minimale belasting op valutatransacties.

Vandaag staan we voor andere uitdagingen. Het is hoog tijd dat de Kerken en de verenigde verenigingen van onderuit aandringen op nieuwe vormen van verplichte solidariteit die bijdragen tot het goede leven van elke mens, zowel binnen als buiten onze landsgrenzen. We raken daarmee aan de financiële angel van de burgers, maar dat is nodig als we doen wat in Leviticus 25 staat: wetgeving maken tegen de bezitsgroei ten koste van de medemens. Dat is heel relevant!

Koffie is er waarschijnlijk nog voldoende in het bisschopshuis. De cake vloog de deur uit en de centjes rolden de collectebus binnen ... De Koffiestop is één van de vaste waarden tijdens de jaarlijkse Broederlijk Delen-campagne. Met een kop koffie, een gezellige babbel en een vrije bijdrage help je in de strijd tegen armoede en onrecht. De nationale Koffiestopdag vindt plaats op 27 februari, maar her en der organiseren vrijwilligers gedurende de hele vastencampagne Koffiestops of creatieve varianten als chocostops of cocktailstops ... Je vindt een overzicht op www.koffiestop.be. Ook wie zelf een Koffiestop wil organiseren, kan daar terecht voor informatie en registratie. Je krijgt dan een gratis pakket promotiemateriaal toegestuurd.

MANNEN EN VROUWEN VAN HOOP ZIJN

HET JAAR VAN HET GODGEWIJDE LEVEN

*“Religieuzen zijn mannen en vrouwen die de wereld kunnen wakker roepen. Religieus leven is profetisch. God vraagt ons ‘het nest te verlaten’ en ons naar de uithoeken van de wereld te laten sturen, zonder het ons daar comfortabel te maken.” Met deze woorden kondigde paus Franciscus het Jaar van het Godgewijde Leven aan dat eind november 2014 geopend werd. **“Vormen van uitsluiting blijven de hoogste prioriteit hebben”**, herhaalde mgr. José Rodríguez Carballo, secretaris van de Congregatie voor de Instituten van Godgewijde Leven en de Sociëteiten van Apostolisch Leven, begin november op een lezing voor de Unie van de Religieuzen van Vlaanderen in Gent. De voormalige minister-generaal van de minderbroeders maakte ook even tijd vrij voor ‘Relevant’. Een gesprek.*

Ilse Van Halst

Paus Franciscus roept de religieuzen op om naar de periferie te gaan. Krijgt deze oproep nog extra gewicht met het Jaar van het Godgewijde Leven?

De paus nodigt alle religieuzen uit om naar de periferieën van het menselijk bestaan

en van de geest te trekken. Het godgewijde leven heeft al heel wat inspanningen gedaan om in de periferie van het menselijk bestaan aanwezig te zijn. In talloze arme regio's tot in de uithoeken van onze aardbol zag ik religieuzen het beste van zichzelf geven. Dat wil niet zeggen dat we op onze lauweren mogen rusten. Dag na dag moeten we ons blijven inspannen om de meest kwetsbaren en de meest behoeftigen nabij te zijn.

Een tweede grote uitdaging bestaat erin naar de periferie van de geest te gaan. De Kerk, en in het bijzonder het gewijde leven, was steeds een belangrijke katalysator in het creëren van cultuur en het vormen van de geest. Vandaag is dit volgens mij de belangrijkste uitdaging ooit. Als we een dialoog willen aangaan met de cultuur vandaag, face to face, zonder enige vorm van inferioriteit of superioriteit, is een intellectuele vorming belangrijk. Dat impliceert dat religieuzen hun talenten en capaciteiten ter beschikking moeten stellen van hun eigen communiteiten, maar ook van de minst begunstigen. Op dit vlak ontbreekt het ons aan stoutmoedigheid. We moeten meer durven investeren in vorming om zo een cultuur te creëren conform aan de evangelische waarden. Als we dit niet doen, stellen we ons tevreden met het oogsten van wat men ons voorstelt. En dat is vaak niet in overeenstemming met het evangelie.

Het aantal religieuzen daalt voortdurend, terwijl steeds meer mensen wereldwijd in een kwetsbare situatie belanden door de gevolgen van de crisis, die ook nieuwe uitdagingen met zich meebrengt. Hoe kunnen religieuzen blijven antwoorden op deze uitdagingen?

Het is waar dat ons aantal mindert. Maar de Kerk begon met amper twaalf mensen. Toch gaat het niet over aantallen noch over jonge

krachten. Dat is de kern niet. Ik geloof sterk dat elk het weinige dat hij heeft, moet delen. De Geest zet ons aan tot een godgewijde leven dat aanvaardt om het initiatief te nemen. *(lacht)* In het Latijns-Amerikaans van Buenos Aires spreekt de paus over ‘primeriar’, een woord dat moeilijk te vertalen is. We moeten de nieuwe mogelijkheden die zich aandienen herkennen en erkennen, zonder ondertussen de problemen uit het oog te verliezen.

Het godgewijde leven kan en mag niet autoreferentieel zijn. We mogen ons niet terugplooiën op onszelf. We moeten er ons voor hoeden vooral tradities te willen behouden in plaats van grenzen te verkennen. Het dient tot niets de hele dag te dubben over met hoeveel we (nog) zijn en over welke sterktes we (nog) beschikken. We moeten deze evolutie aanvaarden en verder op weg gaan, in het bewustzijn dat de kracht van God zich net in onze fragiliteit manifesteert. Dat is mijn boodschap aan alle religieuzen wereldwijd, en in het bijzonder aan jullie in Vlaanderen: Laten we op weg gaan! Laten we naar buiten komen! Laten we naar de periferie trekken, in een absoluut vertrouwen op God.

Heeft het religieuze leven nog toekomst vandaag?

Ik citeer paus Benedictus XIV die op 5 november 2010 tot de Braziliaanse bisschoppen zei: “Het religieuze leven als zodanig haalt zijn oorsprong bij God zelf. Daarom kan het nooit ontbreken in de Kerk en zal het nooit sterven.” Ja dus, het heeft nog toekomst, zelfs als het een anachronisme is, in de mate dat het drager is en boodschapper wordt van getuigenis en zin, in de mate dat het antwoord biedt op de tekenen van de tijd. Het godgewijde leven moet mensen uitdagen, anders betekent het niets. Daartoe moet het waarden benadrukken als de passionele zoektocht naar God, de gratievolle liefde

© Ilse Van Halst

Mgr. Carballo in goed gezelschap: bisschoppelijk gedelegeerde Nicole Vennekens (links) en zuster Leen Hertsens, algemeen overste van de zusters van Berlaar (rechts).

zonder grenzen, het delen in bescheidenheid, de spiritualiteit van het gemeenschapsleven, de warme en zichtbare broederlijkheid die onthaalt, stimuleert, steunt en vergeeft.

Het religieuze leven vernieuwt zich trouwens voortdurend. Tussen 2008 en 2013 werden maar liefst twintig nieuwe religieuze instituten opgericht, drie mannelijke, zeventien vrouwelijke, drie in Afrika en in Azië, zeven in de Verenigde Staten en ook in Europa. Wie beweert dat het religieuze leven in Europa dood is, vergist zich dus. Onze congregatie erkende ook vier Sociëteiten van apostolisch leven (drie in Amerika en één in Europa) en drie seculiere instituten.

Wat is de bedoeling van het Jaar van het Godgewijde Leven?

Kort en krachtig: evangeliseren. Eerst en vooral moeten we onze eigen roeping evangeliseren om te worden waartoe we geroepen zijn, opdat ons leven meer leven zou zijn en meer aan God gewijd zou zijn, opdat onze aanwezigheid in de wereld evangelisch betekenisvol zou zijn.

Tegelijkertijd zijn we ook geroepen om anderen te evangeliseren, door te getuigen van de schoonheid van het navolgen van Christus in het gewijde leven. Enkel op die manier zullen we nieuwe roepingen kunnen aantrekken, ook al is dat niet het eerste doel.

Tijdens dit jaar willen we het accent leggen op vijf wezenlijke kenmerken. Ten eerste zijn we dankbaar om het Tweede Vaticaans Concilie dat het vertrekpunt is en het kompas van het religieuze leven vandaag. Het evangelie blijft de essentie van het religieuze leven. We willen het belang van de evangelische vreugde benadrukken als tegenwicht voor de geestelijke bloedarmoede, want sommige religieuzen zijn vandaag moe en uitgeblust. Ik roep hen op hoopvol in het leven te staan. Dat is niet hetzelfde als optimistisch. Optimisme is gebaseerd op het feit dat dingen mogelijk zijn, hoop heeft zijn fundament in God voor wie niets onmogelijk is. Tot slot moet het religieuze leven een profetie voor deze tijd zijn. Het gewijde leven is een profetisch leven of het is geen leven.

Wat kan de spiritualiteit van het religieuze leven betekenen voor mensen in de marge?

Wanneer we het hebben over kwetsbare mensen in de periferie, hebben we het niet alleen over materiële armoede, maar ook over spirituele armoede. De grootste armoede is God niet te hebben, omdat het God is die zin kan geven aan het leven. Juist daarom heeft het religieuze leven vandaag heel wat te bieden: niet alleen op het vlak van religieuze werken, solidariteit en strijd voor rechtvaardigheid, maar ook met zijn getuigenis over het Transcendente.

Bovendien kunnen religieuzen een stem geven aan wie in de marge leeft omdat ze mannen en vrouwen van hoop zijn. Ik geloof sterk dat de profetische dimensie van het religieuze leven vandaag passeert langs de hoop. Daar heeft de wereld vandaag meer dan ooit nood aan. Hoop en vreugde zijn de mooiste bijdragen die religieuzen vandaag kunnen geven aan de wereld.

© Zuster Lucia

Zuster Marie-Thérèse Vermeire (links) en zuster Leona Van Hoof (rechts), gasthuiszusters-augustinessen van

Boom, dragen het licht uit. Figuurlijk en letterlijk. Ter gelegenheid van het Jaar van het Godgewijde Leven verspreidt de Unie van de Religieuzen van Vlaanderen (URV) daarom een led-fietslichtje. Meer info hierover en over andere initiatieven in het kader van het Jaar van het Godgewijde Leven vind je op de website van de URV: <http://www.urv.be/index.cfm?v=11>.

Verder maakt de URV in samenwerking met Verse Vis, het communicatieproject van IJD Jongerenpastoraal Vlaanderen,

een reportage over het religieuze leven. Tot slot nodigt ze alle kloosters uit om in 2015 een openkloosterdag te organiseren.

Dit jaar staat de viering ter gelegenheid van het feest van de Opdracht van de Heer in het teken van het Jaar van het Godgewijde Leven. Op 1 februari om 15 uur gaat mgr. Johan Bonny voor in een eucharistieviering in de Heilige Damiaankerk aan het TPC te Antwerpen.

LICHT AAN DE HORIZON

BISSCHOPPENSYNODE OVER HET GEZIN, EEN BLIK TERUG EN VOORUIT

*Van 5 tot 19 oktober 2014 kwam in het Vaticaan de buitengewone bisschoppensynode over 'de pastorale uitdagingen voor het gezin in de context van de evangelisatie' bijeen die paus Franciscus een jaar voordien had afgekondigd. De verwachtingen waren hoog gespannen, maar wat is daarvan terechtgekomen? Wie het slotdocument van deze eerste vergadering doormeemt, kan zich niet van de indruk ontdoen dat er niet veel veranderd is. **De alom gewenste opening om de leer dichter bij de gelovigen te brengen, lijkt er niet gekomen. Toch is de balans niet helemaal negatief. Wat mogen we dan verwachten van de tweede synode in oktober van dit jaar?***

Thomas Knieps-Port le Roi

KU Leuven - INTAMS Chair for the Study of Marriage & Spirituality

De eerste ronde van de bisschoppensynode over het gezin was nog maar net van start gegaan, of bij sommigen dook de herinnering aan het Tweede Vaticaans Concilie op. Commentatoren, waarnemers en zelfs bisschoppen refereerden plots naar de geest en de sfeer van het concilie van meer dan een halve eeuw geleden. Hoewel de meesten onder hen deze kerkvergadering enkel uit de geschiedenisboeken kenden, drong

de vergelijking zich op. Was er tijdens het concilie niet ook een onverwachte omwenteling gekomen? Hadden de concilievaders toen niet de tekstontwerpen die door de Romeinse curie voorbereid waren om de status quo te behouden, zachtjes maar toch vastberaden van tafel geveegd? En was er toen niet ondanks alle meningsverschillen een geest van eensgezindheid ontstaan die aan de Heilige Geest kon toegeschreven worden? Plots leek deze synode verheven tot een 'historisch moment'. Wat was er gebeurd?

Het was de paus zelf die in de synode aula een klein wonder onder de bisschoppen had teweeggebracht. In zijn openingstoespraak had paus Franciscus duidelijk te kennen gegeven waar het hem om te doen was: hij wilde dat de bisschoppen vrijmoedig zouden spreken en deemoedig zouden luisteren naar elkaar. "Niemand mag zeggen: 'Dat kan ik niet zeggen, want dan zou men dit of dat over mij denken ...' Wij moeten alles ter sprake durven brengen wat op ons hart ligt", aldus de paus. Wat een verschil met de vorige synodes waar op voorhand al beslist was wat het resultaat zou zijn en waar iedere bisschop van meet af aan wist wat van hem verwacht werd! Deze keer volstond de korte toespraak van de paus om een totaal ander klimaat te creëren. De meeste bisschoppen toonden zich verrast en uitermate blij met de onverwacht open sfeer.

De synodale en collegiale geest die via de ramen van de synode aula naar buiten vloog, leek de verwachtingen die de buitenstaanders koesterden omtrent deze synode nog aan te wakkeren. En die waren al hoog gespannen vanaf het moment waarop de synode werd afgekondigd. Had de kerkelijke leiding daarmee niet voor de eerste keer te kennen gegeven dat er een probleem was met haar seksualiteits- en huwelijksmoraal? Bleek paus Franciscus niet zelf wakker te liggen

van de groeiende kloof tussen de leer en het leven van de meeste gelovigen? Daarbovenop liet hij tot ieders verbazing nog een vragenlijst naar alle lokale kerken versturen om op die manier te achterhalen wat het volk Gods denkt over voorliggende thema's om vervolgens deze mening ook aan de bisschoppen te kunnen voorleggen. In Vlaanderen werd de dynamiek die zo tot stand kwam, nog versterkt door de brief die bisschop Johan Bonny begin september van vorig jaar publiceerde. Daarin pleit hij voor een ommekeer in de kerkelijke benadering van de huwelijks- en gezinsthematiek. Redenen genoeg dus om veel te verwachten van deze synode.

Ontnuchtering

Inmiddels zit de synode erop. Van de soms euforische stemming van de eerste dagen is niet veel overgebleven. De geest die de concilieteksten vijftig jaar geleden uitademden, is ver zoek in de *Relatio synodi*, het slotdocument van deze eerste bijeenkomst. De toon en redenering van de bisschoppen zijn nauwelijks veranderd. Nog altijd zoekt de Kerk de schuld voor de kloof tussen leer en leven veeleer bij de individualistische en hedonistische mentaliteit van de hedendaagse maatschappij, in plaats van aan een eigen gewetensonderzoek te beginnen. Nog steeds blijft het document gevangen in een hermetische beschouwing van de kerkelijke leer zonder het oor echt te luisteren te leggen bij de ervaringen van hedendaagse koppels en gezinnen. Nog altijd wordt de algehele 'crisis van het gezin' aan de kaak gesteld en ziet Rome niet dat christelijke gezinnen ondertussen moedig en genereus hun verantwoordelijkheid hebben opgenomen in een steeds sneller veranderende context.

Toegegeven, er zijn ook enkele voorzichtige openingen in de tekst te bespeuren. Zo wordt

© Ilse Van Halst

Als herder van het bisdom Antwerpen zette mgr. Johan Bonny zijn verwachtingen omtrent de synode over het gezin op papier. Kort nadat hij zijn brief online geplaatst had, werd het bisschopshuis overspoeld door journalisten en persfotografen.

er bijvoorbeeld gewag gemaakt van 'positieve' en 'waardevolle elementen' in bepaalde vormen van ongehuwd samenleven die in de pastoraal 'op een constructieve manier' benaderd zouden kunnen worden. En ja, de tekst vermeldt ook dat sommige bisschoppen ervoor pleiten om in specifieke gevallen echtgescheiden hertrouwen toe te laten tot de sacramenten. Jammer genoeg heb je een vergrootglas nodig om deze openingen op het spoor te komen, om dan vast te stellen dat het net deze passages zijn die niet de noodzakelijke tweederdemeerderheid van de synodedeelnemers hebben gekregen.

Het wonder van Vaticanum II zou zich deze keer duidelijk niet herhalen. Een groep behoudsgezinde bisschoppen, die reeds voor het begin van de synode publiekelijk gewaarschuwd hadden voor veranderingen in de morele leer, zouden dus hun slag thuishalen. Voor sommigen onder hen had de *Relatio post disceptationem*, het synthesedocument waarin de open uitwisseling van de eerste week werd samengevat, nooit geschreven noch gepubliceerd mogen worden. Het einddocument zou dus een heel andere geest moeten ademen... En zo geschiedde.

Begin van iets nieuws?

Betekent dit nu dat de eerste synode een maat voor niets is geweest en dat we bijgevolg ook niet veel goeds hoeven te verwachten van de tweede ronde die in oktober 2015 zal gespeeld worden? De kans zit er inderdaad in. En toch zijn er tijdens de eerste vergadering enkele sprankjes hoop opgeflakkerd die doen hopen voor het vervolg. Ik noem er twee.

Ten eerste is er de paus met zijn visie op een Kerk die zich niet verschanst achter tijdloze waarheden en vermeende zekerheden, maar

een Kerk die de handen uit de mouwen steekt om 'de vreugde en hoop, het leed en de angst van de hedendaagse mens' te delen en er daarbij niet vies van is om haar handen vuil te maken. In zijn merkwaardige slottoespraak toonde paus Franciscus zich zeer gelaten en gerust ten opzichte van de verdeeldheid die onder de bisschoppen zichtbaar is geworden, maar gaf hij niettemin aan de verschillende groepen te kennen dat ze het (nog) niet bij het rechte einde hebben.

Hoe paradoxaal het ook moge lijken, de meningsverschillen tussen de bisschoppen die op deze synode duidelijk naar voren zijn gekomen, zijn een broodnodige en heilzame voorwaarde voor het streven naar een open Kerk en naar een gedragen consensus over deze opening. Niemand kon in alle ernst verwachten dat generaties bisschoppen die in het verleden gedwongen waren onverkort voor de seksuele leer van de Kerk uit te komen, nu plots en massaal vlotjes van overtuiging zouden veranderen. En toch lichtte in deze open sfeer van luisteren en vrijmoedig spreken heel even op dat er een nieuwe eensgezindheid kan groeien om de tekenen van deze tijd waar te nemen en gepast te handelen. Dat paus Franciscus 'zichzelf garant stelt', zoals hij het heeft uitgedrukt, om dit proces in goede banen te leiden, is hoopgevend.

Een tweede teken van hoop zie ik in de *Relatio post disceptationem*, het tussentijdse rapport dat uiteindelijk werd afgeschoten. Wie een idee wil hebben van hoe een Kerk, die met de mensen van vandaag op weg gaat, zou kunnen klinken, vindt in deze tekst voorbeelden in overvloed. Hier is sprake van 'kiemen' in het samenleven van partners die, hoe onrijp en onvolledig dan ook, de moeite waard zijn om verder te voeden en te ondersteunen, van de

'wet van gradualiteit' in het groeien van een partnerrelatie, van 'authentieke gezinswaarden' ook buiten het klassieke gezinsmodel, van 'gaven en kwaliteiten' die ook homoseksuele mensen aan de christelijke gemeenschap te bieden hebben.

In deze tekst werd even zichtbaar en voelbaar welke richting het bisschoppelijke overleg mogelijk kan uitgaan tijdens de tweede bijeenkomst van de bisschoppensynode. De Kerk en het hele volk Gods hebben nog een jaar de tijd om dit licht, dat kort aan de horizon is verschenen, terug te doen oplichten en dan duurzaam te laten schijnen. Misschien zal de geest van het Tweede Vaticaans Concilie dan echt zegevieren in de Kerk.

In een open brief formuleerde mgr. Johan Bonny zijn persoonlijke verwachtingen omtrent de synode over het gezin. Je kunt de brief downloaden

via www.kerknet.be/bisdomantwerpen/nieuws_detail.php?nieuwsID=125328&ID=349.

Hij verscheen ook in boekvorm *Verwachtingen van een bisschop. Synode over het gezin*, (Antwerpen, Halewijn, 2014, 50 blz.). Prijs 5,50 euro + 2,5 euro verzendingskosten.

Bestellen kan bij nv Halewijn via www.kerknet.be/kerkenleven/formulier.php?ID=27186&VV485ZE=1 of 03 210 08 11.

VERLIES VERWERKEN, EEN ZORG APART

ALS ER AL EEN TOVERWOORD BESTAAT, IS HET ERKENNING

© Rouwzorg Vlaanderen vzw

Mensen die elkaar niet kennen, vinden elkaar in lotgenotenroepen en omarmen elkaar met hun warmte in moeilijke dagen van verdriet en rouw. Ter gelegenheid van haar dertigjarig bestaan kocht Rouwzorg Vlaanderen vzw een kunstwerk aan dat als geen ander de symboliek van haar werking uitbeeldt.

Rouwzorg Vlaanderen vzw bestaat inmiddels dertig jaar. De roots van de vzw liggen in Hoboken. Bezielster van het eerste uur Monique Dujardin: “Ons bisdom was een pionier op het vlak van verliesverwerking en rouwzorg in Vlaanderen. We wisten niet echt hoe het aanpakken. Het was immers een onontgonnen terrein, maar de nood aan een luisterend oor, erkenning en herkenning was groot.” Welke uitdagingen dienen zich vandaag aan, ruim dertig jaar later?

Ilse Van Halst

“Het slijt, hoor.” Of “Niet bij de pakken blijven neerzitten. Dat zou je Jef niet gewild hebben.” Dergelijke herkenbare en goedbedoelde reacties op het verdriet van vrienden of familie die rouwen om een dierbare veroorzaken vaak pijn. “De rouwende voelt het aan alsof zijn verdriet geen bestaansrecht heeft”, legt Monique Dujardin uit. “Als er al een toverwoord bestaat, is het erkenning. Erkennen dat het verlies zwaar om dragen is, geeft de rouwende draagkracht om verder te gaan.”

In 1980 gezonden als pastoraal werkster, zag Monique het als haar roeping om rouwenden nabij te zijn. Met de steun van de pastoor van haar parochie in Hoboken en vrijwilligers zocht ze een antwoord op de nood van nabestaanden aan erkenning van hun rouwproces. De werkgroep Rouwen was geboren. Vrijwilligers legden rouwbezoeken aan huis af. Daarnaast

werden lotgenotengroepen of zelfhulpgroepen voor rouwenden opgestart. Monique: “Mensen merken er dat ze niet alleen staan met hun verdriet. ‘Heb jij het ook moeilijk om de dag door te komen?’ Of ‘Heb jij ook nog verdriet, tien jaar later?’” In navolging werd op vraag van vicaris Karel De Voght vanuit het TPC een rouwwerking opgestart met Eric Vandewinckele, toen verantwoordelijke voor de pastoraal in de parochies. Van bij het begin werd samengewerkt met andere groepen voor verliesverwerking zoals Ouders van een Overleden Kind of initiatieven zoals *Verder leven zonder jou*, een weekend voor wie zijn partner verloor door een overlijden. Uit andere bisdommen zakte men af naar Antwerpen om zijn licht op te steken. Het CCV startte een opleiding tot rouwbegeleider. “Spreeken over verdriet is niet makkelijk, luisteren naar verdriet evenmin”, weet Monique.

In 2006 werd de werkgroep omgevormd tot vzw Rouwzorg Vlaanderen. “Enerzijds blijven we plaatselijk werken in lotgenotengroepen in Lier, Berchem, Deurne, Itegem en Hoboken. Dit zijn gesloten groepen die op een bepaalde datum van start gaan met een vaste groep ingeschrevenen. Sinds kort startten we een open groep in het stadscentrum, waar mensen die met een verlies worstelen te allen tijde kunnen aansluiten”, vertelt Monique. “Anderzijds helpen we via onze website mensen uit heel Vlaanderen op weg.”

Tot op vandaag organiseert CCV jaarlijks een basisvorming rouwbegeleiding. Daarnaast wordt tijdens een open dag één aspect van het rouwen uitgediept. “Dit jaar staan we stil bij de spirituele dimensie in het rouwen”, bericht Reiner Loos, educatief medewerker van het CCV. Toch komt de koppositie van ons bisdom op het vlak van rouwzorg vandaag wat in het gedrang, meent hij. “De vele enthousiaste vrijwilligers ter plaatse

vinden moeilijk opvolgers. Voor parochies zijn rouwbezoeken bij een gebrek aan mankracht niet langer een prioriteit.” Nochtans is er met weinig moeite veel mogelijk. Reiner: “Een jaar na het overlijden een kaart naar nabestaanden sturen, is een mooie opdracht voor een parochiesecretariaat. CCV ontwikkelt ook een folder die bij het condoleancebezoek of een eerste rouwbezoek kan afgegeven worden.” Hij vervolgt: “Vaak brengen verenigingen zoals KWB, OKRA, Landelijke Gilden en Ziekenzorg nabestaanden van overleden leden een bezoek. Ook gemeentes en uitvaartverzorgers bouwen een eigen aanbod uit. Zijn we als parochie hierbij betrokken? Hier liggen kansen tot netwerking!”

Ook jongerenpastoraal besteedt aandacht aan rouwzorg. “In samenwerking met het secundair onderwijs of de hogeschool starten we een lotgenotengroep op voor jongeren die iemand verloren door overlijden”, vertelt Laurens Vangeel van IJD Antwerpen. “Vorig werkjaar werkten we samen met het Sint-Ritacollege in Kontich, dit jaar met Thomas More in Antwerpen. Zo willen we scholen inspireren om aandacht te hebben voor rouwzorg.”

- Rouwzorg Vlaanderen vzw, info@rouwzorgvlaanderen.be, www.rouwzorgvlaanderen.be.
- *Verder leven zonder jou*. Info op www.verderlevenzonderjou.tk of 03 297 45 12.
- De spirituele dimensie van het rouwen, 10 februari (13.45 tot 16.15 uur) in Berchem. Info via www.ccv.be/antwerpen of 03 287 35 83.
- IJD, Laurens Vangeel, 03 454 11 44, www.ijd.be.

OP WEG NAAR PASTORALE EENHEDEN

WAAG DE SPRONG

© Boomse Ijsberenclub

*Koudwatervrees? De Boomse Ijsberen hebben er alvast geen last van ...
Zin om het ook eens te proberen? Meer info op www.ijsberen-boom.be.*

Zowat elk artikel of elke bijeenkomst over pastorale eenheden begint met de opener dat er heel wat zal veranderen. Bij menig medewerker en vrijwilliger beginnen dan meteen alambelletjes te rinkelen of steekt onzekerheid de kop op. Ze krijgen koudwatervrees en durven de sprong niet te wagen. Toch is dat absoluut niet nodig, meent Stef Wouters, scenarioschrijver voor televisieseries en creativiteitstrainer: "Een eerste reactie op verandering is steeds een behoudsgezinde reflex. Mensen denken onmiddellijk dat ze veel te verliezen hebben. Zelden of nooit denken ze aan wat ze erbij kunnen winnen."

Ilse Van Halst

Veranderingen zijn nooit makkelijk als je jarenlang met dezelfde collega's op dezelfde manier in dezelfde structuur werkte, erkent Stef Wouters. Onbewust deinzen mensen terug voor verandering. "Waarom zouden we veranderingen niet positief bekijken vanuit het standpunt hoe we van elkaar kunnen leren?", vraagt de creativiteitstrainer zich af. "Waarom kijken we niet naar wat ons samenbrengt en bindt, veeleer dan naar onze verschillen?" Hij verwijst naar de filosofie van Pixar, een Amerikaanse studio die animatiefilms maakt voor kinderen: "Zij zijn net zo succesvol omdat ze openstaan voor nieuwe ideeën, omdat ze de sprong durven te wagen."

Sensibilisatie is het sleutelwoord bij veranderingen. "Alles staat of valt met bewustmaking", benadrukt Stef. "Hoe je het concreet zal aanpakken en uitwerken, komt pas nadien, als medewerkers zin hebben gekregen om mee in het project te stappen. Al te vaak gebeurt dit omgekeerd: men begint de boel onmiddellijk te reorganiseren en nieuwe regelingen in te voeren zonder dat de mensen mee zijn. Dat veroorzaakt onnodig veel stress." Hij vervolgt: "Het is erg belangrijk om duidelijk te maken dat iedereen beter zal worden van de op til zijnde verandering. Het kan evenmin kwaad om stil te staan bij het waarom: doen we dit om er zelf beter van te worden? Of om bij te dragen aan onze samenleving?"

Daarbij is het van cruciaal belang om je doelstelling duidelijk te omschrijven. Stef geeft een voorbeeld: "Een bedrijf wilde een nieuw systeem invoeren. Vooral de administratie zag dit niet zitten. De directie trachtte hen voortdurend gerust te stellen door erop te wijzen dat het nieuwe systeem veel meer mogelijkheden bood. De stress op de werkvloer steeg echter enorm, ook al zagen de meeste werknemers de noodzaak van een vernieuwing wel in. Maar iedereen maakte zich vooral zorgen over de gevolgen voor hem of haar persoonlijk. Tot iemand concreet de werking en de bedoeling van het nieuwe systeem uitlegde. Meteen bedaarden de gemoederen, omdat alles duidelijk werd."

Bij de evolutie naar pastorale eenheden zal het niet anders zijn, bedenkt Stef. "Pastorale medewerkers en vrijwilligers die met hun werkgroep tot op heden bijvoorbeeld elke dinsdag samenkwamen, elk met zijn of haar vastomlijnde taken en contactpersonen, vragen zich af wat dat morgen zal geven in die nieuwe pastorale eenheid? Dat brengt vragen, onzekerheid

en dus stress mee. Het is belangrijk deze van bij het begin weg te nemen."

Behalve sensibilisatie is een goede sturing noodzakelijk om veranderingen te doen slagen. "Op papier ziet een nieuw project er steeds mooi uit, maar de invulling in de praktijk is moeilijk als die mooie 'papieren' ideeën niet vertaald worden naar de realiteit. Waar mensen samenzitten, is een goede sturing onontbeerlijk", weet Stef. "Als coördinator moet je erin investeren om een goede werking uit te bouwen waarin iedereen aan bod kan komen en niemand zich uitgesloten of beknot voelt."

Dat veronderstelt een aantal humane waarden van eerlijkheid, openheid, verdraagzaamheid, vertrouwen en respect binnen het traject, maar ook creatieve technieken kunnen van pas komen. Stef Wouters: "Zo is het belangrijk om iedereen bewust het woord te geven zonder iemand aan te vallen, zodat elk het gevoel heeft dat hij of zij mee kan bouwen aan het project, en voldoende openheid te creëren zodat ook stille waters het woord durven te nemen. Dat veronderstelt dat je op voorhand duidelijk vraagt geen oordeel te vellen. Spreek bijvoorbeeld af om een zwarte kaart uit te delen als iemand dat wel doet. Vraag ook duidelijk om nadien, op het terras van het dorpscafé, niet te oordelen of roddelen. Want het is vaak zo dat wie betrokken is in de evolutie naar pastorale eenheden elkaar al kent van vroegere contacten of al 'iets' over een ander hoorde via via omdat ze in hetzelfde pastorale werkveld werkzaam zijn. Het is belangrijk met een schone lei te beginnen en niet terug te grijpen naar wat er in het verleden gebeurde." Hij besluit met een gouden raad: "Vergeef en vergeet, anders blijf je ter plaatse trappelen."

DEVRAAG.BE

GEZONDEN EN UITGEDAAGD VANUIT DE WEKELIJKE EUCHARISTIE

© Johan Govaerts

Zuster Magda Goossenaerts (links) en zuster Marie-José Opendacker (rechts).

Op vrijdag is er niet alleen verse vis, maar ook een verse vraag op de website van CCV. Je kunt ze niet snel beantwoorden met een eenvoudig ja of neen. Het is een vraag die je op je leven moet leggen. De vraag wordt steeds gedistilleerd uit het evangelie van de zondagsviering en wil de hele parochiegemeenschap stimuleren om erover na te denken en van gedachten te wisselen. De idee voor 'de vraag van de week' ontstond toevallig in de zomer van 2012. Alles begon in de Dominicaanse Republiek bij zuster Marie-José Opendacker. Eind vorige zomer bracht ze samen met Magda Goossenaerts een bezoek aan haar medezusters in Vorselaar. Het was een unieke kans om de bezielsters achter de website devraag.be te ontmoeten.

Johan Govaerts

Vanuit de Dominicaanse Republiek levert zuster Marie-José Opendacker elke week 'de vraag van de week' aan. "Bij ons leest de priester deze vraag elke zondag voor tijdens de homilie. We schrijven ze ook op een grote kaart die we voor het altaar plaatsen. Daar blijft ze de hele week staan, zodat al wie in

de kerk komt, eraan herinnerd wordt", vertelt zuster Marie-José. "Elke werkgroep die in de loop van de week vergadert, van parochieraad tot ziekenzorgvereniging, begint met een korte bespreking van de vraag." Zo groeit de vraag uit tot een mooie invulling van de zendingswens vanuit de wekelijkse eucharistie. De zuster vervolgt: "Het is ook de bedoeling – maar zover zijn we nog niet – dat mensen in de viering van de zondag daarop getuigen in de kerk over wat de vraag bij hen heeft losgemaakt."

Het project 'de vraag van de week' kadert in een breder geheel van familiecatechese dat de zusters enkele jaren geleden opstartten in hun parochie San Francisco de Asís in Higüey in de provincie La Altagracia. "Het concept komt overwaaien uit Chili en Peru, maar wordt hier anders uitgewerkt," vertelt zuster Magda. "In Peru en Chili volgen de ouders catechese die ze op hun beurt doorgeven aan de kinderen. Elk kind maakt dan thuis een werkje over het catechetische thema waarmee later in de catechesegroep verder gewerkt wordt." Deze aanpak wierp echter geen vruchten af in de Dominicaanse Republiek. Zuster Marie-José legt uit: "Na veel reflectie besloten we de hele familie van bij het begin bij de catechese te betrekken. We zochten en vonden een familie: Christobal en Merry, bij wie we thuis een eerste gezinsbijeenkomst mochten houden."

Ondertussen ontstonden meerdere gezinsgroepen en kwamen heel wat thema's aan bod: communicatie, luisteren, elkaar vergiffenis schenken, enzovoort. "Verscheidene gezinsgroepen komen geregeld samen in de kerk voor een moment van *convivencia*, een Spaanse term die zoveel betekent als 'een bijeenkomst om samen iets te beleven en te vieren'. Daar bieden we heel verstaanbare catechese aan, we vieren en ontspannen

samen", aldus zuster Marie-José. Gaandeweg groeit de samenhang. Alle deelnemers krijgen eenzelfde T-shirt met het logo van familiecatechese. Ze lacht: "Bij het begin van elke samenkomst tonen we foto's van de vorige bijeenkomst. Dat wil niemand missen. Zo komt iedereen op tijd!"

Tijdens de Startdag van Welzijnzorg raakten enkele deelnemers geboeid door de mogelijkheden van devraag.be. Jeanne Keyzers uit Deurne vertelt: "Wij willen er werk van maken om 'de vraag van de week' in te bouwen in onze 'derde zondagbijeenkomsten'. Nu reeds bespreken we na de zondagsviering in groep geregeld de evangelielezing. Waarom niet van gedachten wisselen over elkaars vragen over de preek en de lezingen aan de hand van de vraag op de website?"

Daar waar de familiecatechesebijeenkomsten maar enkele keren per jaar plaatsvinden, wordt elke week trouw met de vraag gewerkt. Voor de families is dat de rode draad. Beide zusters blikken vooruit: "We hopen dat de vraag van de week ook in andere parochies in ons land wordt gelanceerd. Het ziet ernaar uit dat dit kan lukken. We zijn blij dat er ook in België mee gewerkt wordt."

Neem eens een kijkje op www.devraag.be.

PONTIFICAAT VAN ONTMOETING

DPR LEEST 'EVANGELII GAUDIUM' ALS UITDAGING

© Benjamin Beddegenoots

Vanuit de pauselijke exhortatie 'De vreugde van het evangelie' trok de Pastorale Raad van ons bisdom tijdens haar derde bijeenkomst op 18 november in het TPC denksporen naar missionair Kerk-zijn vandaag. Professor dr. Johan Verstraeten van de KU Leuven was onze gids. Vanuit deze brede voorbereidende denkoefening als aanzet zal de Diocesane Pastorale Raad in februari concrete adviezen uitwerken.

Eric Bochar

**Diaken en federatiecoördinator
Antwerpen-Noord**

Als opener nodigde moderator Jacques Haers mgr. Johan Bonny uit om terug te koppelen naar de Diocesane Pastorale Raad (DPR) van 21 juni over geloofsoverdracht in het gezin. Onze bisschop benadrukte dat tijdens het komende jaar het rijpingsproces van de gezinssynode alle kansen verdient. De geloofsoverdracht in het gezin zal daarin een plaats krijgen. De brief van mgr. Bonny naar aanleiding van de bisschoppensynode over het gezin in Rome in oktober 2014 gaf al heel wat gelovigen en gezinnen stof tot (geloofs-) gesprek. Op diocesaan vlak wordt er onder-tussen werk gemaakt van de uitbouw van de drie vicariaten. De diocesane dienst voor gezinsspastaal vindt onderdak in het vicariaat Diocesane Diensten.

Naar een missionaire Kerk

Daarop lichtte professor Verstraeten de structuur van *Evangelii Gaudium* toe waarvan evangelisatie de kern uitmaakt. "Evangelisatie is het verkondigen van een blijde boodschap en een uitnodiging tot een hernieuwde persoonlijke ontmoeting met Jezus van Nazareth", stelde de hoogleraar aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven. "De oproep 'verheug u' is de kern. Gods barmhartigheid is belangrijker dan de strengheid van de wet."

“**'Evangelii Gaudium' ontleent zijn kracht aan het beeld van de Kerk als volk van God en aan de dialoog met wat er in dat volk leeft.**”

In zijn apostolische exhortatie pleit paus Franciscus niet voor een verkrampt vasthouden aan het centrale leergezag maar voor een Kerk die deelt in de vreugde en de pijn van de mensen. Verstraeten: "Zijn optreden ademt de geest van ontmoeting met grote openheid en toegankelijkheid. Open dialoog en doorgedreven decentralisatie verhogen de missionaire uitstraling van de Kerk. In de lijn van paus Johannes XXIII doorbreekt hij de monarchale kerkstructuur. Hij wil geen Kerk die op zichzelf betrokken is, maar een Kerk die naar de periferie gaat. Hij roept iedereen op om uit de comfortzone van de traditionele kerkbeelden te stappen en naar de buitengebieden te trekken. De Kerk als volk, de kudde samen onderweg op haar pelgrimstocht naar God. Een weg gaan vanuit Jezus, als mensen van de weg, weg van jezelf, naar de andere."

Het is wezenlijk om de tekenen van de tijd met geduld en respect te onderscheiden en de juiste vragen te stellen, besloot de spreker. "Een genuanceerd-kritische lezing en een

open communicatie in een nieuwe, frisse taal behoedt ons ervoor om in de valkuil te trappen van pasklare en simplistische antwoorden."

Vraagbaak

Na een uitwisseling in de gespreksgroepen werden aardig wat vragen en bedenkingen op de spreker afgevuurd: Wat betekent 'de vreugde van het evangelie' voor de nieuwe dynamiek van de pastorale eenheden? Bevrijding en verlossing zijn geen synoniemen. Hoe verhouden ze zich tot elkaar? Welke taal spreken we met mensen die van de Kerk zijn vervreemd? Hoe pakken we de groeiende polarisering aan? Er is alvast heel wat werk aan de winkel op de volgende DPR.

Voor onze bisschop ontleent *Evangelii Gaudium* zijn aantrekkingskracht aan het beeld van de Kerk als volk van God en aan de dialoog met wat er in dat volk leeft. Hij ontwaart ook een ignatiaans-franciscaanse lijn in de tekst. De gave van onderscheiding en het helen van gebrokenheid geven de pastorale zorg een andere tonaliteit.

Tot slot liet mgr. Bonny ons delen in de vele positieve reacties die zijn tekst met verwachtingen over de gezinssynode losmaakte. Hij is vooral getroffen door de reacties van vaak oudere kerkbetrokken mensen die zich erkend voelen door zijn schrijven. Hij verwees in dat verband naar een werk van kardinaal Walter Kasper over de barmhartigheid. Daarin stelt de auteur dat ethiek zowel een ecclesiologische (Welk soort Kerk willen we zijn?) dimensie heeft als een christologische (Wat heeft Jezus Christus gezegd en gedaan?). Te midden van de polarisering zullen we ons altijd moeten blijven afvragen wat er echt toe doet en wat er samen gedragen wordt.

GROEP IN DE KIJKER

U ZEGT? HET ANTWERPS KATHEDRAALKAPITTEL?

© Mark Walker

Boven hun albe dragen de kanunniken tijdens plechtige diensten een zwarte 'mantelette' of schoudermantel met paarse biezen evenals een borstkruis. Het kapittel heeft een zegel, een wapenschild en de kenspreuk 'Pax in virtute'.

Wie zijn toch die speciaal uitgedoste priesters die bij plechtigheden zoals het Te Deum rond de bisschop staan?

De 88-jarige Emiel Janssen en de 43-jarige Bart Paepen glimlachen. De gewezen en de huidige deken van het Antwerpse kathedraalkapittel kregen die vraag al wel meer ...

Paul Verbraeken

Een glasraam in de Onze-Lieve-Vrouwe-kathedraal vertelt dat het kapittel in 1096 gesticht zou zijn. In werkelijkheid ging het in 1124 van start als kanunniken-bestuurscollege van de Onze-Lieve-Vrouwekerk, werd het in 1559 bij de oprichting van het bisdom Antwerpen tot 'kathedraalkapittel' verheven en verdween het samen met het bisdom tijdens de Franse revolutie. "Toen in 1961 ons bisdom heropgericht werd, schreef de oprichtingsbul ook de (her)oprichting van een kapittel voor", vertelt Emiel Janssen, kanunnik én gewezen deken van het kapittel.

"Pas op 31 mei 1964 volgde de oprichtingsbul van het kapittel. We kwamen voor het eerst echt samen op Onze-Lieve-Vrouw-Lichtmis, 2 februari 1965. Ik was met 38 jaar de jongste en ben de enige van dit oorspronkelijke kapittel die nu nog in leven is", vervolgt de kanunnik. "Dat het nog drie jaar duurde? Het concilie was toen bezig. Mgr. Daem was vaak maanden in Rome. Tussendoor was er wel overleg over wat dat kapittel moest worden. Als jonge priesters lachten we dat een kapittel een stel oude

mannen was die elke dag met gebroken, beverige stem de officiën zongen en een kapittelmis celebreeerden. Wel was zo'n kapittel ook een soort kroonraad, de *senatus episcopi*, waaraan de bisschop advies vroeg."

"Mgr. Daem bewerkstelligde een trendbreuk in zijn keuze van de titularissen: geen gepensioneerd zoals in andere bisdommen, wel priesters die voltijds op het terrein met pastoraal bezig waren", stipt Janssen aan. "Daarom stelde hij ons ook meteen vrij van het dagelijkse koorofficie en de conventsmis. Wij zouden één keer per maand samenkomen voor een gezamenlijke eucharistie, voorafgaan door de terts, een deel van het getijdengebed, en gevolgd door gezongen vespers."

Nog een verschilpunt. "Wij waren dan wel de *senatus episcopi* maar door onze samenstelling waren we veeleer de voorloper van de priesteraad zoals die er vanaf 1968 zou komen (met dat verschil dat de priesters niet door de bisschop aangesteld werden zoals de kanunniken, maar democratisch verkozen). In 1983 schafte bisschop Paul Van den Berghe de *senatus*-functie af en besliste hij dat het elf kanunniken tellende kapittel zich voortaan zou bezighouden met de plechtige erediensten in de kathedraal."

"Sindsdien wil het kapittel als een 'corona van de bisschop' de uitdrukking zijn van het feit dat de bisschop niet alleen staat, maar in hechte verbondenheid omringd is door zijn priesters. Dat moet tot uiting komen in de liturgische gebeurtenissen en in het gebed", valt kanunnik en bisschoppelijk vicaris Bart Paepen bij. "Ideaal zou zijn dat de bisschop tijdens de zondagsmis omringd is door al zijn priesters en diakens. Dat kan natuurlijk niet. Daarom zijn het de kanunniken die deze verbondenheid

Kanunniken Miel Janssen (links) en Bart Paepen (rechts).

visualiseren. Als de bisschop voorgaat, vormen zij als priesters een kring rond hem."

"De vijftigste verjaardag van het kapittel zullen we op 2 februari eerst onder ons vieren," vertelt de jonge kapitteldeken, "maar we koppelen de viering ook aan de dienst van Onze-Lieve-Vrouw-Lichtmis om 18 uur. En we doen meer: een publicatie, én in de kathedraal een themawandeling langs plaatsen die te maken hebben met het kapittel. Daarbij ook het koorgestoelte, een plek die normaal niet bezocht kan worden."

"Daarnaast wil ik terug gestalte geven aan het kapittel door elke zondag om 17 uur met het kapittel én het brede publiek een vesperdienst te houden waarin het Magnificat wordt gezongen. Onze kathedraal staat nu open, of voor toeristen, of voor de diensten. Die scheiding is nodig. Maar waarom zouden we niet – zoals in de kathedraal Notre-Dame in Parijs – toelaten dat er tijdens zo'n vesperdienst wél mensen rondlopen. Laat die dan maar denken: 'Hé, gebeurt dat nog?' Dit zou een verkondigings-effect hebben. Het kapittel komt uit een diep verleden maar kan ook vandaag nog een rol spelen om de kathedraal, de moederkerk van ons bisdom, op de kaart te zetten als plaats van gebed en spiritualiteit."

Info op www.dekathedraal.be/nl/kapittel.htm

ESTAFETTE

MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Vroni Janssens (39 jaar) maakte twee jaar geleden een opmerkelijke carrièreswitch. Ze gaf haar praktijk als huisarts op om zich nu op een heel andere manier genezend en helend in te zetten als ziekenhuispastor.

© Jolein Janssens

Vroni Janssens

“

Het is twaalf uur. Het spreekuur van de voormiddag zit erop. Terwijl ik nog wat patiëntenadministratie afwerk, word ik afgeleid door het angelusklokje van de Sint-Antoniuserk in Edegem. Ik onderbreek mijn werk en kijk op. Plots weerklinkt in mij: 'Het is nodig voor de Kerk, nu meer dan ooit: ga helpen.' Enkele maanden later deel ik mijn collega's mee dat ik me wil engageren als ziekenhuispastor. Ik herinner me nog de spanning in mijn lijf en de verbaasde blikken van mijn collega's.

Twaalf jaar was ik huisarts. Ik hield van mijn job. Vooral de zorg voor mensen in hun totaliteit vond ik zo waardevol aan het huisartsenberoep. En toch was er die constante beklemming, een aanhoudende inwendige strijd, een worsteling met mezelf en met God. Wat verlangt Gij van mij? Wilt Ge echt dat ik dit opgeef? Arts zijn is toch zinvol in uw ogen?

Na lang vechten gaf ik me gewonnen en vertrouwde ik me helemaal toe aan zijn plannen met mij. Het was een sprong in het ongewisse. Nu werk ik als pastor in opleiding in RevArte, een revalidatieziekenhuis, waar mensen na een ingreep of een zwaar ongeval, een hersenletsel of beroerte hun leven opnieuw proberen op te nemen.

Ik heb geen stethoscoop meer en ik prik geen bloed (meer), ik kan geen pijnstillende injecties toedienen en geen medicatie meer voorschrijven. Mijn handen onderzoeken niet meer. Des te meer gebruik ik ze om mensen aan te raken, te bemoedigen, lief te hebben. Mijn ogen zien niet meer de lichamelijke tekens van ziekte, maar kijken nu naar het hart van mensen. Als pastor kan ik genezend en helend aanwezig zijn, maar op een andere manier dan als arts.

Op een dag maak ik kennis met Nora. Ze herstelt van een hersenbloeding. Daardoor is ze grotendeels verlamd en kan ze niet spreken. Ik zet me naast haar en stel me voor. En dan zwijgen we, tien minuten lang. Af en toe aai ik haar. Af en toe kijkt zij in mijn richting en dan glimlacht ik. Haar ogen staan donker, zuchtend, smekend. Nora spreekt met haar ogen. Ik probeer haar te verstaan: 'Je hebt het moeilijk, hé?' Ze knikt. Weer zwijgen we, een lang gesprek in stilte. Als ik opsta, grijpt ze plots mijn hand en legt die op haar borst. Moeizaam legt ze ook haar tweede hand erbij en begint me te strelen, minutenlang... Wat gaat er om in deze vrouw? Welk verdriet draagt ze in zich? Welk gemis en welke pijn kan ze niet verwoorden? Welke verlangens en welke hoop koestert

ze? Heeft er ooit al iemand naar haar geluisterd sinds haar hersenbloeding?

Er is ook Betty. Ze worstelt met zichzelf en met het leven: Wat ben ik waard? Welke zin heeft mijn leven? Tegelijk verlangt ze vurig om God te kennen, maar het lukt haar niet. Terloops vraagt ze me: 'Hoe hou je het vol, de miserie van al die mensen?' 'Het klopt dat ik het meedraag,' beaam ik, 'maar ik ga er niet aan kapot, want al dat lijden mag ik toevertrouwen aan Jezus. Ik leg het in zijn handen en weet dat Hij die mensen met veel liefde draagt.'

Mijn strijd is nog niet gestreden. Soms heb ik heimwee naar de praktijk. Bezoekjes aan collega's beperk ik bewust. De aanblik van mijn kabinet, het materiaal, de geur van het praktijkgebouw: het brengt me telkens weer van mijn stuk. Patiënten vragen wanneer ik terugkom. Het doet pijn. En toch voel ik een diepe vrede. Ik weet dat ik nu doe waartoe ik al jaren geroepen ben. Voortaan laat ik me leiden door God, hoewel ik niet weet waarheen Hij me brengen zal. Elke dag vraagt Hij me om opnieuw te kiezen voor Hem en het pastor-zijn. Keer op keer vraagt Hij me om mezelf opzij te zetten en de liefde die Hij me schenkt tot bij anderen te brengen.

Toch durf ik nog twijfelen. Teresia van Avila troost me dan: De Heer kijkt niet zozeer naar de grootsheid van de werken, maar naar de liefde waarmee ze verricht worden. Onlangs vertrouwde een patiënte in RevArte me toe: 'Je bent het mooiste wat me hier overkomen is.' Dan dank ik God en bid ik: 'Zegen het werk van mijn handen. Het is niet ik, maar Gij in mij.'

”

Vroni Janssens

Vermelde namen zijn fictief.

© Mieke Van Reeth

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

BENOEMINGEN

Bruno **Aerts**, Jozef *Jos* **Bonroy** en Hans **Vanackere** werden per 15 november 2014 benoemd tot titulair kanunnik van het kapittel van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal te Antwerpen.

Bruno **Aerts**, Jos **Bonroy**, Michel **Brasseur**, Bart **Paepen**, Wim **Selderslaghs**, Jan **Verheyen** en Frans **Wouters** werden per 1 november benoemd tot lid van het Consultorencollege van het Bisdom Antwerpen voor een periode van vijf jaar.

Jacques *Jacky* **Caroen**, pastoor te Antwerpen-Berchem, Sint-Willibrordus en Antwerpen-Berchem, Sint-Hubertus, werd per 1 september 2014 tevens benoemd tot diocesaan verantwoordelijke voor de Fidei-Donumpriesters, voor een periode van zes jaar.

Guillaume **Cuyvers**, werd per 2 juli 2014 benoemd tot pastoor van de nieuw opgerichte Emmaüsparochie te Turnhout, voor een periode van zes jaar.

Bernard **De Preter**, deken van dekenaat Antwerpen-Centrum, werd per 1 september 2014 benoemd tot pastoor-deken te Antwerpen-Borgerhout, Heilige Familie en Sint-Cornelius; Antwerpen-Borgerhout, Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw en Antwerpen, Sint-Norbertus, *Zurenborg*, voor zes jaar.

Pierre **François**, priester van het Opus Dei, werd per 1 november 2014 benoemd tot parochievicaris te Antwerpen, Sint-Jacob de Meerdere, voor een periode van één jaar.

Peter **Houllberghs**, pastoraal werker, voordien algemeen directeur bij Wereld Missie Hulp, werd per 1 november 2014 benoemd tot

stafmedewerker bij het Vicariaat Kempen, voor een periode van zes jaar.

Eric **Seghers**, norbertijn van Averbode, werd per 1 november 2014 benoemd tot pastoor te Meerhout, Sint-Bavo, *Zittaart*; Meerhout, Sint-Jozef, *Berg*; Meerhout, Onze-Lieve-Vrouw, *Gestel* en Meerhout, Sint-Trudo, voor een periode van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Francisco Javier **Silanes Susaeta**, priester van het bisdom Calahorra y La Calzada-Logroño (Spanje), werd per 1 oktober 2014 benoemd tot parochievicaris te Antwerpen, Sint-Catharina, *Kiel* en als pastor voor de Spaanstalige gemeenschap in de Antwerpse agglomeratie, voor een periode van drie jaar.

Ronald **Sledsens**, inspecteur-adviseur rooms-katholieke godsdienst in het Secundair en Pedagogisch Hoger Onderwijs, pastoor te Antwerpen-Hoboken, Heilig Hart, *De Wegel-Zwaantjes* en deken van Antwerpen-Zuid, werd per 1 september 2014 benoemd tot pastoor-deken te Antwerpen-Berchem, Onze-Lieve-Vrouw Middelaars en Sint-Lodewijk; Antwerpen-Berchem, Heilig Sacrament, *Groenenhoek*; Antwerpen-Berchem, De Verrezen Heer, *Rooi*; Antwerpen-Hoboken, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte; Antwerpen-Wilrijk, Sint-Bavo; Antwerpen-Wilrijk, Sint-Jan Evangelist, *Valaar* en Antwerpen-Wilrijk, Heilige Pius X, *Oosterveld*, voor zes jaar.

Hans **Vanackere**, voormalig deken en pastoor van de Zuiderkempen, werd per 1 september 2014 benoemd tot coördinator van Amandus Internationaal. In die hoedanigheid is hij verantwoordelijk voor de vorming en begeleiding van priesters uit het buitenland werkzaam in het bisdom Antwerpen. Hij werd tevens benoemd tot

raadgever Kerk en Samenleving in ons bisdom. Beide benoemingen gelden zes jaar.

De bisschop benoemde een aantal jongerenpastores voor ons bisdom per 1 september 2014 en voor een periode van zes jaar: Saskia **van den Kieboom** en Anaïs **Fayt** voor het Vicariaat Antwerpen in de federatie Antwerpen-Centrum, Ben **Bax** voor het Vicariaat Kempen in de federatie Hoogstraten-Rijkevorsel en Laurens **Vangeel** voor het Vicariaat Kempen in de federatie Turnhout - Oud-Turnhout.

STOPZETTINGEN

Fernando **Lemus**, priester van het bisdom Roma (Italië), nam per 31 augustus 2014 ontslag als parochievicaris te Antwerpen, Sint-Catharina, *Kiel* en als pastor voor de Spaanstalige gemeenschap in de Antwerpse agglomeratie.

Rita **Riet Smulders** nam per 1 juli 2014 ontslag als diocesaan secretaris Kerkwerk Multicultureel Samenleven (nu ORBIT vzw).

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

OVERLIJDEN

Op 2 oktober 2014 overleed te Antwerpen Karel **Hendrickx**, voormalig pastoor te Deurne, Sint-Rumoldus. Hij werd geboren te Boom op 12 juli 1927 en tot priester gewijd op 22 juli 1951.

Op 17 oktober 2014 overleed te Wuustwezel Jan **Blyweert**, voormalig pastoor te Antwerpen-Ekeren, Onze-Lieve-Vrouw van Gedurige Bijstand, *Sint-Mariaburg* en Kapellen, Onbevleete Ontvangenis van Maria,

De Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdzorg campus De Hutten. Het was een van de haltes van mgr. Johan Bonny op bezoek in de federatie Balen-Mol op 16 oktober. Directeur Magda Massoels en aalmoezenier Hanne Jacobs lichtten de werking van de instelling toe en vertelden waarom een veertigtal jongeren op de campus verblijven. Tijdens het avondmaal schoven twee van hen mee aan. Het werd een beklivende ontmoeting met wederzijdse vragen en eerlijke antwoorden: 'Kunnen jullie erin komen dat de jeugdrechter jullie hier geplaatst heeft?' of 'Hebben jullie de indruk dat jullie verblijf zin heeft?' Daarnaast bezocht de bisschop met vicaris Wim Selderslaghs en dekenassistent René Hendrickx ook Isotopolis, het bezoekerscentrum van Belgoprocess, een bedrijf dat nucleair afval verwerkt, het Hellig Hartziekenhuis in Mol, het dienstencentrum De Witte Mol en droeg hij een eucharistieviering op in de Sint-Andrieskerk van Balen.

© Federatie Balen-Mol

Zilverenhoek. Hij werd geboren te Deurne op 3 juni 1934 en tot priester gewijd op 10 juli 1960.

Op 14 november 2014 overleed te Turnhout Frans **Kerstens**, voormalig pastoor te Turnhout, Onze-Lieve-Vrouw Middelaars. Hij werd geboren te Essen op 15 maart 1930 en tot priester gewijd op 26 december 1955.

Op 15 november 2014 overleed te Nijlen Jozef **Hens**, voormalig pastoraal in het WZC Sint-Jozef te Nijlen-Kessel. Hij werd geboren te Nijlen op 25 augustus 1926 en tot priester gewijd op 20 juli 1952.

ONTTREKKING AAN DE EREDIENST

Bij decreet van de bisschop van 19 september 2014 werd de kerk van Sint-Jozef, *Bloemendaal* te Schoten, met ingang van 1 oktober 2014, onttrokken aan de eredienst en teruggebracht tot een profaan en niet-onwaardig gebruik.

OPEN KERKENDAGEN

2015 is door de Unesco en de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van het Licht. Met de Open Kerkendagen op 6 en 7 juni wil de Stichting Open Kerken zich hierbij aansluiten. Zet de verborgen schatten van de gebedshuizen in de spotlight of schijn je licht op vergeten verhalen en betekenissen. Of denk samen met de gemeenschap na over de toekomst van je gebedshuis. Inschrijven (voor eind januari) kan online via www.openkerkendagen.be.

JUBILARISSEN 2015

Volgende diocesane priesters, reguliere priesters, diakens en pastorale werk(st)ers jubileren in 2015. Proficiat!

10 JAAR (2005)

22/01 Bastiaens Jean, diaken
12/06 Van den Bergh Bob, diaken
19/06 Decker Theo, diaken
01/09 Renders Paul en Van Hoijweghen Hilde, pastorale werk(st)ers
15/11 Heyse Marina, Houlleberghs Peter, Lust Evelien, Van Den Heule Benedicte, Van Doren Els en Vermeulen Jeanne, pastorale werk(st)ers
03/12 Philips Liesbeth, pastoraal werkster

24/06 Aegten Rik en Willems Jozef, priesters
25/06 De Winter Walter, priester
26/06 Nauwelaerts Tony, Stuyck André, Van Waelderens Eddy en Vanackere Hans, priesters
27/06 Bonroy Jos, priester
03/07 Vos Herman, priester
01/08 Vermeylen Wilfried, regulier priester

25 JAAR (1990)

04/02 Vandecasteele Ronny, diaken
16/04 Sannen Paul, priester
09/05 De Groot Frieda, pastoraal werkster
03/06 Leirs Andrea, pastoraal werkster
04/06 Hendrix Pol, priester
24/06 Jacobs Jan, priester
27/09 Smout Jeanne, pastoraal werkster
28/10 Van den Bergh Gommaar, diaken
07/11 Goyvaerts Jeanne, pastoraal werkster
04/12 Weyns Frieda, pastoraal werkster
21/12 Bockx Jan, pastoraal werker

60 JAAR (1955)

17/04 Schuurmans Willy, Van Deursen Frans en Wauters Guido, priesters
10/07 Visser Jozef, priester, De Ceulaer Renaat, regulier priester
27/11 Leemans Gustaaf, regulier priester
26/12 Goffinet André, Van den Heuvel Louis en Van Kerckhoven Frans, priesters
26/12 Vermeiren Herman, priester van het aartsbisdom Mechelen-Brussel

65 JAAR (1950)

16/04 Cogge Gaston, Feremans Luc en Vandevoorde Etienne, priesters
23/07 Beyers Louis, Janssen Emiel en Verberck Jozef, priesters

50 JAAR (1965)

22/06 Notelteurs Willy, priester
23/06 Goris Jozef, priester

70 JAAR (1945)

27/05 Van Mol Raymond, priester

Wie lijsten publiceert, loopt het risico fouten te maken of onvolledig te zijn. Een pijnlijke zaak. We excuseren ons daarvoor bij voorbaat en hopen dat je ons de bijkomende jubilarissen signaleert, zodat we ook hen kunnen vermelden. Dank!

TRANSPIRATIE VOL INSPIRATIE

'De tijden veranderen.' 'We zijn volop in beweging.' 'De maatschappij is in verandering.' 'De Kerk is ook in verandering.' 'We moeten daarop inspelen.'

Ik wil deze clichés relativeren door terug te grijpen naar mijn boeiende lessen geschiedenis in de humaniora en de nog interessantere lessen architectuurgeschiedenis nadien. Ze leren me dat er in elke periode wel iets verandert. Blader de geschiedenisboeken maar eens door. Verandering is van alle tijden. Waarom halen we dit argument van verandering dan toch zo vaak aan om vandaag – opnieuw – in actie te schieten?

Blijkbaar hangt er vandaag toch iets meer vast aan die veranderingen dan vroeger. Analisten, consultants, bedrijfsleiders, maar net zo goed leerkrachten, verplegers of onthaalmoeders geven het aan: de snelheid van verandering is veranderd. Ik behoef geen mooie statistieken als bewijs. Ik geloof het zo ook wel, want ook ik voel het aan mijn kleine teen.

Word ik hier onrustig of onzeker van? Soms wel. Omdat de toekomst van onze Kerk en van onze geloofskernen mij nauw aan het hart ligt. Al die veranderingen betreffende pastorale eenheden, geloofskernen, nieuwe netwerken, soms overdondert het me omdat het zoveel lijkt en zoveel tegelijkertijd. Toch geeft het mij meestal vreugde en zin om eraan mee te werken. Omdat ik daarin kansen en toekomstmogelijkheden ontwaar.

Hoe komt dat? Wat geeft mij die vreugde? Wat brengt mij tot rust? Ik tracht terug te grijpen naar de vragen: 'Van waaruit vertrekken wij?', 'Wie zijn wij?', 'Waarom zijn wij Kerk?'. En dan kom ik terecht bij God, Jezus Christus en de Heilige Geest. En dan mag ik vertrouwen.

Onderscheiden doe je gewoonlijk vanuit je persoonlijke ervaring. Eventueel samen met een begeleider ga je op zoek naar datgene waartoe God je uitnodigt. Basisregel hierbij is dat vreugde en rust wijzen op de nabijheid van God en dus op een levengevend spoor, terwijl verdriet, boosheid, ergernis of angst eerder wijzen op een verwijdering van God en dus op een weg die je beter niet inslaat.

Maar Gods Geest werkt niet enkel op het niveau van individuen. Ook in groepen kan er een geestelijke dynamiek leven. Ook groepen kunnen

met belangrijke vragen geconfronteerd worden waarvoor onderscheiding mogelijk en nodig is, zoals bijvoorbeeld omtrent de pastorale eenheden. In september volgde ik een achtdaagse vorming Gemeenschappelijke onderscheiding (zie kader). Een bijzondere ervaring! Het deed me allerlei mogelijkheden zien in ons bisdom.

Durven wij in de veranderingsprocessen in de Kerk Gods Geest laten werken? Durven wij samen te onderscheiden waartoe God ons roept? Ik droom ervan. Samen met anderen bieden wij vanuit CCV vorming en begeleiding aan evenals ondersteuning aan mensen ter plekke (theoretische toelichting aangevuld met de praktische vertaling).

Laten we samen hard werken aan de veranderingen, aan de pastorale eenheden, aan nieuwe netwerken, aan jongerenkernen ... Kortom, laten we transpireren.

Laten we ook vooral vreugdevol zijn, vieren, (opnieuw) met elkaar kennismaken, samenwerken, leren van elkaar ... Kortom, laten we inspiratie opdoen.

Transpiratie dus, vol inspiratie!

Hilde Van Linden

GeOS of 'Geestelijke Oefeningen Samen' is een gemeenschappelijk proces voor groepen die ernaar verlangen te onderscheiden hoe God hen roept. Het initiatief steunt op de Geestelijke Oefeningen van Ignatius van Loyola, aangevuld met psychologische en sociologische inzichten. Deze benadering is bruikbaar voor teams, gemeenschappen, koppels en allerlei andere groepsverbanden. Info via www.esdac.net.

Een overzicht van alle activiteiten die door de verschillende diensten, verenigingen en bewegingen in ons bisdom georganiseerd worden, vind je op www.bisdomentwerpen.be (klik op kalender in de linkerkolom) of via de link op onze website www.relevant-bisdomentwerpen.be.

DOORKIJK

BEZINNING

© Zuster Annie

RELIGIEUZEN, WIE ZIJN DAT?

“

Jezus zei hem: 'Gij staat niet ver af van het Koninkrijk Gods.' (Marcus 12, 34)

”

Dat antwoord van Jezus aan de Schriftgeleerde heeft mij altijd gevoelig getroffen.

Nog maar net zette Jezus iemand die hem een strikvraag over het leven na de dood voorlegde met een meesterlijke zet schaakmat, of een Schriftgeleerde benadert Hem met de vraag: “Wat is het allereerste gebod?” (Marcus 12, 28). Jezus moet deze man aangevoeld hebben. Hier is geen vijandigheid. Hier is erkenning. Hij krijgt dan ook het correcte antwoord uit de Thora: “De Heer onze God is de enige Heer; u zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel, met heel uw verstand en met heel uw kracht. Het tweede is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Een ander gebod, groter dan deze twee, is er niet” (Marcus 12, 29-31). En als een verlossende herkenning komt vanuit het diepst van zijn hart met respect en bewondering, diens bevestiging: “Juist, Meester, terecht zegt U: Hij is de Enige en er is geen ander dan Hij” (Marcus 12, 32).

© Zuster Annie

Zuster Lutgardis

Dit moment is voor beiden – voor Jezus én voor de Schriftgeleerde – heel uniek. Jezus, na de woordentwist van daarnet, stelt vast dat eindelijk iemand – een Schriftgeleerde dan nog – begrepen heeft waar het uiteindelijk om gaat. En de Schriftgeleerde van zijn kant ontmoet Jezus die zijn diepte verlangens richting geeft. Hij laat zich raken. Een wereld gaat voor hem open.

“

Wij, religieuzen, zijn mensen die zich hebben laten raken door de Heer in een ontmoeting waarin we mochten bevroeden dat zijn leven ook ons leven zou moeten worden. ”

Zo gaat het ook met mensen die door omstandigheden Jezus op hun levensweg mogen ontmoeten. Het is een genademoment, een moment waarin men mag ervaren, waarin men mag bevroeden wie God is, wie God voor ons mag zijn en wie wij voor Hem mogen zijn. Jezus is de openbaring van datgene waar het uiteindelijk om gaat: Gods liefde ervaren en uitdragen. Dat wordt het diepste aanvoelen. Dat wordt een levensproject. Voor mannen en vrouwen die dat mogen beleven, wordt het duidelijk: “Juist, Meester. Dit is het.” Vanuit die ervaring willen ze naar anderen gaan

om hen, via de vele vormen van caritas en pastoraal, te helpen volwaardig Kind van God te worden.

Wij, religieuzen, zijn zoals die Schriftgeleerde: mensen die zich hebben laten raken door de Heer in een ontmoeting waarin we mochten bevroeden dat zijn leven ook ons leven zou moeten worden. We ontdekken de vitale eenheid tussen ‘God bovenal beminnen en de naaste als zichzelf’ als een persoonlijke levensopgave. Daarom zoeken we gelijkgezinden op om ons samen totaal te geven aan het dienen van de naaste naar het voorbeeld van Jezus die zieken genas, onderricht gaf ...

En telkens opnieuw moeten we de Heer opzoeken, willen we ons niet verliezen in activisme en loutere zelfontplooiing. In het samen beleven van stilte en gebed, groeit de ruimte om Hem telkens opnieuw te ontmoeten en te horen: ‘Ge staat niet ver af van het Koninkrijk Gods.’ Wat ons verlangen alleen maar verscherpt en zuivert naar waarachtig beminnen.

*Zuster Lutgardis Craeynest
Zuster van Don Bosco*

CHAPEAU, MIJNHEER DE BISSCHOP!

EEN BISSCHOP DIE ZIJN NEK UITSTEEKT

© IJD

“Ik ben homo. En gelovig. Of moet ik zeggen: maar óók gelovig? Alsof homo-zijn en gelovig-zijn per definitie moeilijk samen kan gaan, zodat het evidente ‘en’ een minder vanzelfsprekend ‘maar ook’ wordt. Ik zou zo graag willen dat ik homo én gelovig kon zijn zonder verdere vragen of spanningen. De brief van de bisschop van Antwerpen stemt me alvast wat hoopvoller.”

“Eindelijk eens iemand die moeite doet om te begrijpen! Andere mensen in de Kerk doen dat misschien ook wel, maar we horen ze niet en we zien ze niet. Het is goed dat deze brief er is. Chapeau, mgr. Bonny!”

“Er is een verschil tussen ‘zo hoort het’ en ‘zo gaat het’. De dingen kunnen idealiter wel op een bepaalde manier horen, maar in het leven gaat het toch vaak anders. En daar kiest men heus niet altijd bewust voor. Soms is het net alsof de heren in de Kerk dat niet willen begrijpen. Of kunnen ze het niet begrijpen? De brief van mgr. Bonny laat eindelijk eens een ander geluid horen!”

Het zijn maar enkele van de vele reacties die jongeren op sociale media postten kort na de publicatie van de brief waarin mgr. Johan Bonny zijn verwachtingen neerpende over de bisschoppensynode over het gezin, die toen nog moest plaatsvinden in Rome. Daarin

staken ze hun bewondering voor de uitspraken van onze bisschop niet onder stoelen of banken, net zo min als hun hoop op verandering in de toekomst. Jongeren die zich soms gekwetst of buitengesloten voelen door de Kerk of die zich ver verwijderd voelen van de standpunten van de kerkelijke leer, hadden plots het gevoel gehoord te worden door diezelfde Kerk. Een Kerk die via de stem van mgr. Bonny wat menselijker en toegankelijker werd.

De verwachtingen die onze bisschop in zijn brief uitsprak, waren op zijn minst opmerkelijk. Zijn brief werd dan ook wereldnieuws. Zelden sprak een bisschop zich zo expliciet uit over zaken als homoseksualiteit, ongehuwd samenwonen, echtscheidingen enzovoorts. Het zijn stuk voor stuk heikele thema's waarover Kerk en maatschappij nogal eens van mening willen verschillen. De bisschop hoopt op meer openheid en flexibiliteit van de Kerk ter zake. Hij pleit voor een eerlijke en open dialoog over deze thema's en koos er uitdrukkelijk voor om deze wens breed bekend te maken zodat

mensen weten waar hij als herder van ons bisdom voor staat. Een bisschop die letterlijk zijn nek uitsteekt.

Inmiddels vond de synode over het gezin daadwerkelijk plaats. En hoewel nog niet veel valt te zeggen over het resultaat – dit jaar volgt immers nog een tweede luik van de synode – is het wel duidelijk dat de openheid van mgr. Bonny geen meerderheid van stemmen vond. Dat leidde tot enige teleurstelling in de media en bij heel wat gelovigen. Toch zijn er ook hoopvolle tekenen. Voor het eerst wisselden bisschoppen openlijk van gedachten over thema's die lange tijd taboe waren. Laten we vooral die hoop vasthouden! We mogen niet in de val trappen om mee te surfen op de smalende toon die de media soms hanteren, maar moeten de idee blijven verkondigen van een open Kerk waarin iedereen welkom is. Een Kerk die niet focust op allerhande wetten en regels, maar waarin de blijde boodschap van het evangelie centraal staat.

© IJD

Info: Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen, ijdontwerpen@ijd.be of 03 454 11 44.

JONGERENKATERN

"Het was winter en heel koud. Ik had die dag dikke zelfgebreide sokken van mijn oma aan. De rest van de week werd ik nageroepen: 'Geitenwollensok!'"

"Ik had eens een vriendinnetje, maar besloot het uit te maken omdat ik haar niet zo leuk meer vond. Ze heeft toen al haar vriendinnen wijsgeemaakt dat ik homo ben. Nu, drie maanden later, zijn er nog altijd mensen op school die me uitschelden voor homo."

WAAROM?

"In onze klas zat een jongen die erg langzaam was met de Coopertest (een test waarmee je conditie gemeten wordt, n.v.d.r.). We pestten hem daar wel eens mee. Ja, ik deed volop mee, wat eigenlijk heel opmerkelijk was: ik kon die vervloekte Coopertest niet eens zelf uitlopen. Maar dat durfde hij me toch niet te zeggen."

"In onze klas zat een jongen met een hoge schelle stem. We noemden hem altijd 'kabouter kraai'."

WERD JIJ OOIT AL EENS GEPEST? WAAROM?

Te dik, te dun, te stil, te dom, te slim, te donker of te licht, homo, gelovig, teveel van dit of teveel van dat ... We vinden altijd wel iets om 'iets' van een ander te vinden. Een oordeel, een etiket, een reden om iemand buiten te sluiten. Een korte rondvraag bij jongeren leert dat heel wat jongeren al eens gepest werden of ook zelf anderen pestten. Waarom?

DE BRAAMBES

*You strong enough to be
Why don't you stand up and say
Give yourself a break
They laugh at you anyway
So why don't you stand up and be
Beautiful.*

Marillion

PLUG AND PLAY

Pesten is een probleem in heel wat jongerenmiddens. Op veel scholen wordt gepest, ook al pakken heel wat schoolteams en leerkrachten pesterijen op school krachtadig aan. Maar ook op het net sturen jongeren elkaar pestmails of richten ze haatgroepen op Facebook op. Dit cyberpesten of pesten via digitale media is uitgegroeid tot een heuse plaag. Het is bovendien extra schadelijk omdat datgene wat op het net gepost werd, vaak niet meer weggehaald kan worden.

Om jongeren meer weerbaar te maken bracht vzw Zinloos geweld het spel **VlinderNET** uit. Het is een informatief spel dat jongeren tussen 12 en 16 jaar een speelse invalshoek biedt om van gedachten te wisselen over cyberpesten en veilig internet. Je kunt het spel spelen met minimaal drie en maximaal dertig spelers. Afhankelijk van het aantal spelers, duurt het ongeveer één of twee uren.

Je kunt het spel ontlend in de infotheek van IJD Antwerpen

Een klas speelt VlinderNET, terwijl een ploeg van KetNet een reportage maakt.

© LCG

WAS JIJ ERBIJ?

Stadspredikant Ina Koeman vierde op 8 november 25 jaar stadspredikantschap in Antwerpen. De Scheldestad is de enige stad in Vlaanderen met een – protestantse – stadspredikant. Sinds 1989 werkt deze samen met tal van organisaties, die zich inzetten tegen de groeiende onverschilligheid binnen de samenleving, aan de verstandhouding tussen de godsdienstige en sociale gemeenschappen in Antwerpen en in de strijd tegen armoede en uitsluiting. Koeman volgde in 1997 dominee Gerben Hoogterp op die in 1989 door de Verenigde Protestantse Kerk in België als eerste stadspredikant werd benoemd.

© rr

Attent. Attent voor elkaar, voor gerechtigheid, voor vrede, voor de schepping. Een sprekende naam voor het 'Netwerk voor maatschappelijke inzet' in ons bisdom dat op 28 november in Malle werd gelanceerd (zie ook 'Relevant' 2014, november-december).

© Paul Renders

© WZC OLV Kempen

Op 17 oktober was het dag op dag twintig jaar geleden dat het WZC Onze-Lieve-Vrouw van de Kempen in Ravels de deuren opende. Vandaag vangt het maar liefst 120 zorgbehoevende ouderen op. De verjaardag werd een feest met alle bewoners, familieleden, vrijwilligers, personeel, genodigden en met heel wat gasthuiszusters van Turnhout, de stichters en bezielers van het centrum. Mgr. Johan Bonny ging voor in een eucharistieviering, waarin hij wees op het belang van de christelijke zorgzaamheid.

© Jan Keersmaekers

Een toast op de nieuwe diakencommissie die op 28 september verkozen werd. Een ideale gelegenheid voor de commissieleden en hun partners om elkaar (beter) te leren kennen. Om de vijf jaar wordt een nieuwe diakencommissie verkozen, waarvan het verkiesbare deel uit minimum vier diakens en twee echtgenotes bestaat (met deze uitzondering dat een diakenkoppel niet in de commissie kan zetelen). Zij kunnen maximum twee termijnen van vijf jaar zetelen.

Een Taizé-trefdag met een 'gouden randje'. Met 'vonken van vreugde en vuur' getuigde Paul Renders op 22 november over zijn zending en pelgrimage in Chili. Met evenveel vonken en vuur breiden de begeleiders van de werkateliers, de deelnemers en het koor het weefsel voor een gedragen avondwake in de Heilig Hartkerk van Schoten-Deuzeld.

© Mia Verbanck

© Johan Govaerts

Samen met vijf gastacteurs met armoede-ervaring kaart auteur Erik Vlamincq de problemen van thuisloze Dikke Freddy aan bij de groten der aarde in Vlaanderen. Een spitant woordenspel over recht en krom tijdens de adventscampagne van Welzijnszorg in ons bisdom. En in alle ernst: serieus om te lachen.

© Zuster Annie

Waar of niet waar? Zuster Maria Beirens (met blauwe pet) van de zusters van Don Bosco uit Wijnegem, in maart gezegend met 103 lenten, werd de voorbije zomer 's nachts geplaagd door een mug. Vreselijk geplaagd. Omdat het beestje haar maar niet gerust wilde laten, gleed ze uit haar bed en liep ze met haar rollator naar de badkamer. Ze knipte het licht aan, zette de deur op een kier en bleef zelf in de badkamer wachten. Toen de kleine snoodaard nietsvermoedend het licht tegemoet en dus de badkamer binnenvloog, sloot ze snel de deur en mepte ze de lastpost dood.

Begin september schonken een zestigtal parochies uit ons bisdom aandacht aan Scheppingszondag. Het parochieteam van Sint-Martinus-Olen stelde in de kerk een dode boom met dorre takken op en nodigde de leerlingen van de plaatselijke scholen uit om die opnieuw frissgroene blaadjes te geven met daarop hun wensen voor onze aarde. In aanloop naar de klimaatop in Parijs eind 2015 ronselde Ecokerk het hele jaar getuigenissen over hoe het klimaat ook jou verandert. Lees ze op www.ecokerk.be.

© Cis Marinus

Pastinaak, aardpeer, koolrabi. Meer dan dertig keukenprinsen en -prinsessen uit verschillende groepen uit Deurne bereidden recepten met vergeten groenten onder begeleiding van Wervel, Werkgroep voor Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw. Daarmee breide de werkgroep Diepgang van de federatie Deurne-Antwerpen een smakelijk slot aan een jaar lang nadenken over de ecologische uitdagingen voor onze planeet.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

Sprookje

Het jongetje lijkt me vijf hooguit zes, komt uit Turkmenistan en maakt rondjes met zijn rood fietsje op de brede oprit voor ons zieltogend kerkgebouw. Ik moest er iets halen en trok de massief houten deur, die zelfs bij een kleine kier kraakt in haar loodzware hengsels, dicht met de enorme sleutel. Onder de indruk van de geluiden stopt hij, kijkt met zijn amberkleurige ogen tot helemaal aan de torenspits en vraagt "is dat jouw kasteel?" "Ja" zeg ik, in stilte bedenkend hoe ik er alles voor geven zou om geen kasteelheer te hoeven zijn van dit aftands gebouw. Zijn ogen worden nog groter. "En slaap jij daar helemaal alleen in?" In een oogwenk heeft hij door waar wij als parochiegemeenschap twintig jaar hebben over gedaan voor we verhuisden naar een kleine gezellige kapel. Dat namelijk in zulk kasteel niet meer te leven valt, hooguit te slapen. Of hij kent een Turkmeense versie van de schone slaapster hoog in de toren, waar hij nu mijn slaapkamer denkt. "Nee, Jezus houdt de wacht" zeg ik. "Dat is goed" zegt de kleine moslim "dan moet jij niet bang

zijn!" Hij neemt zijn rood paard terug op en maakt rondjes, duidelijk opgelucht dat hij me niet als een koene ridder moet bevrijden uit mijn angsten. Ik bedenk hoeveel er te leren valt van een jongetje dat kijkt vanuit een opvallend perspectief. Ik denk dat het mijn wens voor 2015 aan mijn buurt en alle lezers van dit blad kan zijn. Het opvallende perspectief om in een neogotische kerk een kasteel te zien en in Jezus voldoende gezelschap om rustig te slapen. En om met de sprookjesblik van het jongetje van het lelijke eendje dat jij jezelf altijd vindt weg te dromen naar de zwaan waartoe je geroepen bent. Om in de vrouw die zojuist geld om pampers kwam vragen, geen ongeloofwaardige Roma te zien, maar een klein meisje met zwavelstokjes die je dankbaar moet omhelzen omdat ze jou de zin van het bestaan verheldert, soms even kwetsbaar als de vlam van een zwavelstokje in de ijzige wind. Om in baardige jonge mannen op de hoek van de straat geen veertig rovers te zien maar Ali Baba's die erom roepen gered te worden

van discriminatie en sociale uitsluiting. En om in het shoppingcenter de naaktheid te zien van alle vrolijke consumenten die in hun nieuwe kleren van de keizer elkaar oeverloos nabootsen om op te vallen. Ik wilde nog meer voorbeelden bedenken maar toen kwam er een olifant met een lange snuit, die blies dit Voorval uit.

Ronald Sledsens

Ronald Sledsens

© Hilde Weiffens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:
Grenzen van de toekomst

www.relevant-bisdomantwerpen.be